Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 232 (17355) | 1986 оной октябриин 9, четверг | Сэн 3 мүн.

ЭРХИМ ТАРЯАГАА — ЭХЭ ОРОНДОО

РЕСПУБЛИКЫН РАЙОНУУДАЙ ГҮРЭНДЭ ТАРЯ ТУШААХА ДААБАРИИН ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ

октябриин 6-най

М Э Д Э Э Н

Районууд	Даабаринь бүхыдөө (тонноор)	Даабариинь дүүргэлтэ (тонноор)
Мухар-Шэбэрэй	19000	19018
Бэшүүрэй	14000	14039
Зэдын	14000	13695
Хяагтын	8000	8208
Сэлэнгын	5000	5136
Түнхэнэй	4500	3763
Баргажанай	4000	3270
Кабанскын	2000	2000
Хэжэнгын	2000	2186
Хурамхаанай	2000	2034
Загарайн	1500	1572
Тарбагатайн	1500	1950
Хоринн	1000	1321
Ивалгын	1000	1322
Прибайкалиин	500	516
Республика	80000	80030

Байгша оной сентябриин 6-най мэдээгээр республикын бүхы ажахынууд хамтадаа 80.030 мянган тонно таряа гүрэндэ тушаажа, даабаряа 100 процент дүүргэбэ. Ондоогоор хэлэбэл, гүрэнэй түсэбһөө 1,5 дахин шахуу ехэ орооһон бэлэдхэлэй пунктда оруулагдаа.

Баргажанай, Кабанскын, Ивалгын, Тарбагатайн, Хяагтын районууд таряа гүрэндэ худалдаха түсэбөө 155—228 хүрэтэр процент дүүргэжэ, нэмэлтэ даабаринуудаа амжалтатайгаар бэелүүлһэн байна. Мухар-Шэбэрэй районой ажахынууд эгээл ехэ гэхэ гү, али 19 мянган тонно таряа бэлэдхэлэй пунктда оруулаа. Харин Зэдын, Загарайн, Сэлэнгын районууд гүрэндэ таряа худалдаха нэмэлтэ даабарие дүүргэхэ талаар зарим тэды удааржа, республикаяа гэдэргэнь татаа.

ШЭНЭ ПРОДУКЦИ ГАРГАНА

Улаан-Үдын гарай бэлэгүүдэй туршалгын заводой уран гартанай гоё һайханаар бүтээһэн эд хэрэгсэлнүүд республикын районуудһаа гадна оронноймнай олохон область, хизаарнуудта эльгээгдэнэ.

Предприятиин коллектив заводойнгоо нэрэ хүндые дээрэ үргэжэ, үйлэдбэрилэн гаргадаг продукциингаа ассортиментые шэнэлжэ байдаг заншалтай. Бүтээдэг продукциингаа ассортиментые шэнэлһэнэй ашаар тэдэнэр түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ бшуу. Эхэнэрнүүдэй мүнгэн зүүдхэлнүүдтэ, һиихэ, бэһэлигтэ хэмэл шүрэ мүнөө заводой уран гартан хоноон бүтээгээ. Мүн яһаар эхэнэрнүүдэй зүүдхэлнүүдые, һиихэ уран гоёор бүтээһэн байха юм. Заводой туршалгын бүлэгэй гэшүүд эдэ зүйлнүүдые зохёожо, хүн зоной үзэмжэдэ дурадхаһан байна. Уран гартан Б. В. Табхаров, Б-М. Б. Чимитов гэгшэд эдэ бүтээлнүүдэй олонхиинь зохёогоо.

Шаажан амһарта үйлэдбэрилэн гаргадаг цехэй хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ шэнэ продукци гаргана. Тэдэнэр пельмень шанаха, хүүгэдэй болон бусад амһарта бүтээжэ эхилээ. Эдэ шэнэ продукци бүтээхыень Л. И. Халзушиновагай хүтэлбэрилдэг шудхагшадай бригадада даалгагдаа. Л. П. Чемезовагай толгойлдог зураашадай бригада тэдэнэрэй бүтээһэн амһартые уран гоёор шэмэглэн зурана. Дүршэл шадабаритай зураашад З. П. Эрдынеева, А. П. Теркец гэгшэд бүтээсэ ехэтэй ажалаараа олоной дундаһаа онсо шалгарна.

Мүнөө заводой уран дархашуулай бүтээһэн шэнэ продукци республикын худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта эльгээгдэбэ.

Д. АМОГОЛОНОВ.

БУЛТАНАЙ ОРОЛДОЛГООР

Краснодарска хизаарай партийна эдэбхитэдтэй уулзалгын үедэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой хэлэһэн үгые манай шэлэй заводой шэл хайлуулан гаргадаг цехэй хүдэлмэришэд анхаралтайгаар шагнаһан байха юм.

Түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, үндэр дүнгүүдые туйлан ажаллана. Жэшээлхэдэ, байгша оной эхинһээ цехэй коллектив 207.103 дүрбэлжэн метр сонхын шэл түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэн гаргаа. Коллективэй туйлаһан амжалтада мастер Х. Б. Чимитова, Е. Я. Филева гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг нэгэдэхи халаанай хүдэлмэришэд хубитаяа ехээр оруулаа. Энэ түрүү халаанай коллектив байгша оной найман һарын даабариһаа гадуур 83.339 дүрбэлжэн метр шэл гаргаа. Мүн 3-дахи, 4-дэхи халаанай коллективүүд габшагайгаар ажаллаһан байна. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур тус тустаа 82,41 мянган дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилжэ, амжалта туйлаба. Иигэжэ цех дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэ коллективүүд түрүүлжэ гараа. Шэл һунаан татадаг машинын машинист Ю. С. Лосев, С. А. Козулин, шэл хайлуулагша Н. В. Сафронов гэгшэд «эрхим мэргэжэлтэ» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэжэ шадаа.

Шэл отологшод бусадһаа гээгдэнэгүй. Тэдэнэр мүн лэ урагшатай хүдэлжэ байнхай. Жэшээлэн нэрлэбэл, А. М. Егоров даабариһаа гадуур 30 мянган дүрбэлжэн метр шэл отолоо. А. П. Доржиев, А. Д. Данчинов, В. П. Малханов гэгшэд тус тустаа 20 мянга гаран дүрбэлжэн метр шэл отолһон байха юм. Тэдэнэрэй отолһон энэ шэлээр 100 квартиратай байрын 10 гэрэй сонхо шэллэжэ болохо.

Цехэй коллектив үнгэрэгшэ һарын эсэстэ, энэ һарын эхиндэ хүндэ байдалда ороо һэн. Ушар юуб гэхэдэ, шэл амһарта үйлэдбэрилхээ болижо, ондоо продукци гаргажа эхилээбди. Тиихэ мүртөө шэл үйлэдбэрилхэдэ хэрэгтэй содоор дуталдаабди. Тиигэбэшье шэл гаргаха түсэбөө сум дүүргэхын тула цехэй хүтэлбэрилэгшэд бутарһан шэлые хэрэглэмжэдэ дахин оруулха гэжэ шиидээ һэн. Энэ хэмжээ саг соонь абажа, бэелүүлһэнэй ашаар даабаринуудаа дүүргээбди.

Е. БОЖЕДОМОВ,
Улаан-Үдын шэлэй заводой цехэй партбюрогой секретарь.

ТҮРҮҮ АРГЫН АШААР

Агуу Октябриин социалис революциин 70 жэлэй ойн һайндэрые ажалай амжалтаар угтаха гэһэн һайшаалта үүсхэл гаргаһан эхэ тахяануудые үсхэдэг отделениин коллектив Загарайн бройлерно фабрика дотороо ажал хэрэгээрээ суурхажа байнхай. Эдэнэр үнгэрһэн табан жэлэй туршада яһала үндэр дүнгүүдые туйлаа. Тусхайлбал, коллективэй шубуушад табан жэлэй хугасаа соо үндэгэ суглуулха түсэбөө 106 процент дүүргэһэн, тахяа бүриһөө дунда зэргэөр 188,1 үндэгэ абажа, даабаряа 107 процент бэелүүлһэн байха юм. Иигэжэ тэдэнэр энэшье табан жэлэй туршада һайнаар хүдэлхэ аргатай байһанаа мэдүүлнэ. Отделениин шубуушад энэ ехэ һайндэртэ зорюулан, үндэгэ суглуулха хоёр жэлэйнгээ түсэбые ерэхэ жэлэй ноябриин 7 болотор дүүргэхэ гэһэн үндэр социалис уялга абаба.

Эхэ тахяануудые үсхэдэг отделенидэ 38 хүнһөө бүридэһэн нэгэ бригада хүдэлнэ. Эдэнэр 15 цехэй шубуудые харууһалдаг юм. Энэ ехэ коллективые коммунист Г. Л. Бурцева хүтэлбэрилдэг. Фабрикынгаа шубуунай мяха үйлэдбэрилгэдэ энэ бригада онсо һуури эзэлнэ. Тэдэнэрэй гол ажалынь хадаа инкубацида эльгээгдэхэ үндэгэ үйлэдбэрилдэг, эхэ тахяануудые үсхэдэг байха юм.

Энэ коллектив нёдондоной ноябрь һараһаа хойшо хамтын подрядай гуримаар ажалладаг болонхой. Иимэ түрүү онол арга хэрэглэжэ хүдэлхэдөө, шубуушан бүхэн урдахи харюусалгаяа һайн мэдэрнэ, хамтын хэрэгэй түлөө оролдодог болоно.

— Хамтын подрядта ороһонһоо хойшо ажал хэрэгнай бүри урагшатай, бүтэсэтэй болонхой. Хүнүүд хүдэлмэриһөө хожомдохоёо болёо, ажалдаа ерэхэгүй ябадал огтолон үгы болгогдонхой. Шубуушан бүхэн дальбараануудаа зүбөөр харууһалжа, һайн эхэ тахяануудые бэлдэхые оролдоно. Мүнөө хоёр хүн 40 мянган дальбараа түлжүүлнэ. Энэ түрүү онол арга нэбтэрүүлхын урда тээ зариманиинь дальбарaануудые, нүгөөдүүлынь эхэ тахяануудые амаар амяараа харууһалдаг байгаа. Тиихэдээ шубуушад залуу тахяануудай шэгнүүрыень нэмээхэ хэрэгтэ гансал һаналаа хандуулагша һэн. Тахяануудай олоор үндэгэлхэ хэрэг мартагдадаг байгаа. Харин мүнөө хүн бүхэн ашаг шэмэ ехэтэй тахяа үдхэхые оролдоно, тиихэдээ нэн түрүүн энэмнай дальбараануудые һайнаар харууһалһанһаа эхитэй бшуу,—гэжэ шубуушан-оператор А. Г. Черняева энэ онол арга тухай өөрынгөө һанамжа хэлээ бэлэй.

Тус отделенидэ энэ жэлһээ эхилжэ, ашаг шэмэ ехэтэй шубуудые үсхэбэрилхэ талаар тодорхой хүдэлмэри ябуулагдажа, захаланхай. Мүнөө шубуудые хүндэ шэгнүүртэй мяхалиг үүлтэрэй болгохо талаар эхэ тахяануудай һүрэгэй 20 процентнь «Иртыш-2», бэшэниинь «Гибро-6» гэжэ үүлтэрээр һэлгүүлэгдэжэ байна. Энэ хүдэлмэри ерэхэ жэлэй май һарада түгэсэхэ юм.

— Намда, минии туһалагша Т. Б. Ильковада «Гибро-6» гэжэ үүлтэрэй 40 мянган дальбараа даалгагдажа үгтэнхэй. Эдээниие харууһалха гээшэ ехэл харюусалгатай хэрэг болоно. Дальбараануудые тон нормо соонь эдеэлүүлнэбди, тиигээд тэдэнээ ходо шэгнэжэ байгаагүйдэ аргагүй. Юуб гэхэдэ, ехээр таргалаа һаань, тэдээнһээ олон үндэгэ абахагүйш,—гэжэ мал ажалай нэгэдэхи классай мастер В. Н. Лебедева хөөрэбэ.

Бригадын шубуушад КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар байгша оной үнгэрһэн найман һара соо яһала амжалтануудые туйлаһан байна. Тусхайлбал, үндэгэ суглуулха түсэб 123 процент бэелүүлэгдээ, эхэ тахяа бүриһөө 124 үндэгэн абтаа, үндэгэнэй өөрынь үнэ сэнгынь нилээд доошолуулагдаа. Тэжээлэй гаргашань 40 мянган түхэригөөр алмагдаа.

Энэ туйлагдаһан амжалтада шубуушад- операторнууд В. Н. Лебедева, А. Г. Черняева, А. Я. Семёнова, Е. В Краснoярова, Т. Д. Степанова болон бусад хубитануудаа ехээр оруулһан байха юм.

—Манай коллектив — ажалша бэрхэ коллектив юм. Агуу Октябриин һайндэр болотор бригадамнай жэлэйнгээ түсэб, даабаринуудые дүүргэхээр хараална,—гэжэ бригадир Г. Л. Бурцева мэдүүлбэ.

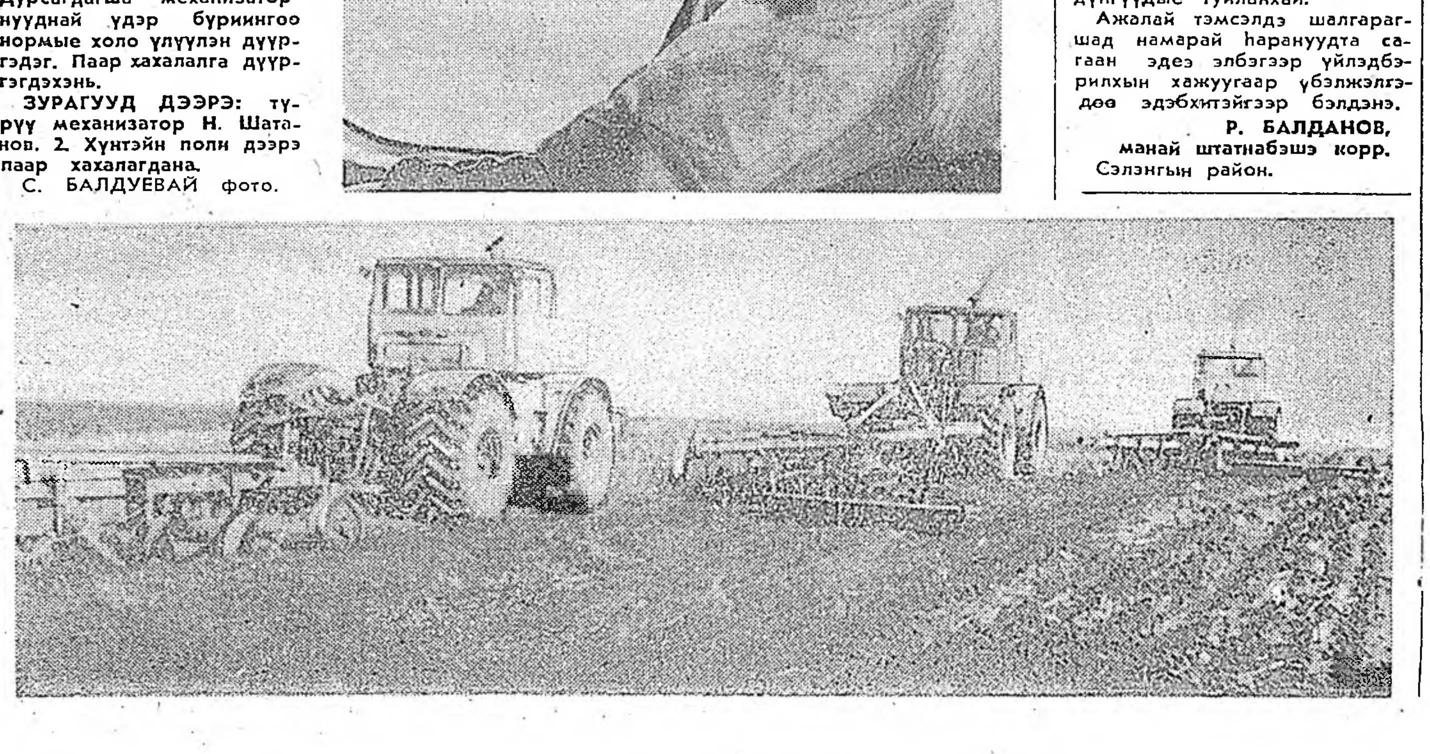
Түрүү коллектив хамтын подрядай гуримаар хүдэлжэ, ажалайнгаа бүтээсые хоёр дахин дээшэлүүлһэнэй ашаар бүри үндэр дүнгүүдые туйлахаар зоригжонхой мүнөө хүдэлмэрээ үргэнөөр ябуулжа байна.

Э. УПХАНОВА.

НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛАГДАНА

Баргажанай район соо жэл бүри тогтууритай баян ургаса хуряадаг Уланай колхозой тракторно-таряан ажалай нэгэдэхи бригадын механизаторнууд энэ жэлэй ургаса хуряалгын үедэ намарай паар хахалжа, ерэхэ жэлэйнгээ ургасын хуби заяан тухай эртээнһээ бодомжолһон байна. Тракторно-таряан ажалай бригадые Василий Ламажапович Цыденов хүтэлбэрилнэ. Энэ колхоздо бүхыдөө 800 гектарта намарай паар хахалагдаха түсэбтэй юм. Һүүлэй мэдээгээр Хүнтэйн таряалангай 600 гаран гектарта паар хахалагдаад байна. Паар хахалалга дээрэ механизаторнууд, аха дүү Николай, Мунко Шатановууд, Жигжит Доржиев хүдэлнэ. Паар хахалалга дээрэ К-700 түхэлэй хүсэтэ тракторнууд хүдэлгэгдэнэ. Дурсагдагша механизаторнуудай үдэр бүриингоо нормые холо үлүүлэн дүүргэдэг. Паар хахалалга дүүргэгдэхэнь.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: түрүү механизатор Н. Шатанов. 2. Хүнтэйн поли дээрэ паар хахалагдана.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛБЭ

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Ташарай һү һаалиин фермын коллектив һү үйлэдбэрилхэ талаар жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ. Түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор 5610 центнер һү үйлэдбэрилхэ һаа, харин тэдэнэр 6000 гаран центнер һү һаагаа.

Түрүү һаалишан Цыбик Намсараевна Гомбоева даалгагдаһан бүлэг үнеэдһээ дүн хамта 780 центнер һү һаажа, мүрысөөнэй манлайда жагсана, тиихэдэ Тамара Найданова—675 центнер, Зинаида Естюгина—650, Татьяна Рябова—620 центнер һү һаагаа. Һаалишад Елена Лобышева, Надежда Найданова гэгшэд мүн лэ һайн дүнгүүдые туйланхай.

Ажалай тэмсэлдэ шалгарагшад намарай һарануудта сагаан эдеэ элбэгээр үйлэдбэрилхын хажуугаар үбэлжэлгэдөө эдэбхитэйгээр бэлдэнэ.

Р. БАЛДАНОВ,
манай штатнабэшэ корр.
Сэлэнгын район.

Хоринн районой Хүрбын совхозойхид таряа хуряалгаяа амжалтатайгаар дүүргэнхэй. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 14—15 центнер хүрэтэр таряан хуряагдаһан байна. Комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ В. Кабач, Д. Вахрушев гэгшэд илажа, түрүү һуури эзэлээ. Совхозой дирекциин зүгһөө тэдэнэр магтаал һайшаалда хүртэжэ, ажалай түрүүшүүлдэ мүнгэн шан барюулагдаһан байна. Механизаторнууд комбайнуудаа тооһо, шоройһоонь сэбэрлэн угаажа, дахин жэрылгэн сарай доро табиба.

ТҮРҮҮШҮҮЛ УРМАШУУЛАГДАБА

Тус совхозой механизаторнууд арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байна. Х. Н. Бадмацыреновэй даадаг таряан ажалай комсомол-залуушуулай бригадын механизаторнууд ерэхэ жэлдэ ороохо, тарияанай үндэр ургаса ургуулха зорилготойгоор таряалан дээрээ наг шэбхэ гаргана, һолоомоёо суглуулна.

Ц.-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

С. Р. РИНЧИНОВТЭ «РСФСР-эй ГАБЬЯАТА УРАН ЗУРААША» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Совет уран зурагай искусствын талаар габьяатай байһанайнь түлөө уран зурааша **Ринчинов** Солбон Раднаевичта **«РСФСР-эй габьяата уран зурааша»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо (Буряадай АССР).

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ В. ОРЛОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1986 оной октябриин 3.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

У К А З

Г. Г. ВАСИЛЬЕВТА «РСФСР-эй ГАБЬЯАТА УРАН ЗУРААША» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Совет уран зурагай искусствын талаар габьяатай байһанайнь түлөө скульптор Васильев Геннадий Георгиевичто «РСФСР-эй габьяата уран зурааша» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо (Буряадай АССР).

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ В. ОРЛОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1986 оной октябриин 3.

ПАРТИИНА АЖАБАЙДАЛ

ХҮН БҮХЭНЭЙ ДҮҮРГЭДЭГ ҮҮРГЫЕ БҮРИ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

КПСС-эй Хурамхаанай райкомой пленум болоhон байна. Тус пленум дээрэ КПСС-эй партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Ю. И. Алексеев «КПСС-эй XXVII съездын ба КПСС-эй ЦК-гай июнийн [1986 он] Пленумэй шиидхэбэринүүдые [illegible], хүнэй дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ талаар районой партийна организацинуудай [illegible] тухай» асуудалаар элидхэл хэбэ. [illegible]

Пленум дээрэhээ хэгдэhэн тэмдэглэл эндэ толилогдоно.

Хүнэй эдэбхитэй ажал ябуулга, бэлиг шадабари, [illegible] дотор болоhон түйлай ехэ хубилалтанууд имагтал ажалша хүнэй, тэрэнэй эрдэм ухаанай ашаар бэелүүлэгдэhэн байна. Иигэжэ хүн бүхэнэй ажалhаа, тэрэнэй эдэбхи эрмэлзэлhээ манай ороной саашанхи хүгжэлтэ дулдыдаха болоно. Ушар тиимэhээ мүнөө хүн бүхэнэй дүүргэдэг үүргые, тэрэнэй аша үрые бүри дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана.

— КПСС-эй XXVII съездын hүүлээр манай общество дотор политическэ болон экономическа гүнзэгы удха шанартай шэнэдхэн хубилгалгын шэнэ шата эхилэнхэй гээшэ. Тиигээдшье партиин үүсхэлээр арадай урда шэнэдхэн хубилалгын талаар шухала асуудалнууд табигдана. Мүнөө районой коммунистнууд болон бүхы ажалшад партиин хараалhан энэ зорилгые халуунаар hайшаан дэмжэжэ, хүдэлмэридөө, ажабайдалдаа нэбтэрүүлжэ эхилэнхэй,— гэжэ нүхэр Алексеев хэлэбэ.

Мүнөө район доторхи байдалые хаража үзэхэ болоо hаа, малай гарзалалга нёдондонойхитой сасуулхада, хоёр дахин үсөөрөө. Жэшээлхэдэ, Аргатын совхоздо үхэрэй гарза хоролто бүхы толгойн 1 процент болотороо, Уланхаанай совхоздо — 2 процент хүрэтэрөө доошолуулагдаа. Тиихэдэ район дотор үхэр 1140 толгойгоор, хонин — 3100, адуун — 80 толгойгоор үдэhэн, тугал болон хурьгад олоор абтаhан, hү гүрэндэ тушааха юhэн hарын түсэб болзорhоо урид, октябриин 5-да дүүргэгдэhэн байна. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, үнеэн бүриhөө 173 килограммаар ехэ hүн hаагдаа.

Гэхэ зуура ажалша зарим коллективүүдтэ шэнэдхэн хубилалгын, хүнэй бэелүүлдэг үүргые дээшэлүүлгын асуудалнууд хангалтагүйгөөр шиидхэгдэжэ байнхай. Зарим ушарта эдэ асуудалнууд хооhон үгэ болоод hалашана. Жэшээлхэдэ, Хурамхаанай леспромхозой коллектив гансал август hара соо муугаар хүдэлмэрилhэн дээрэhээ аяар 179 мянган түхэригэй продукци гүрэндэ үгэжэ шадаагүй байна. Тиихэдэ тоhоной завод 70 мянган түхэригэй продукци гүрэндэ дутуу тушаагаа.

Теэд ямар шалтагаан дээрэhээ эдэ предприятинууд гээгдэлдэ оробо гээшэб? Энэ асуудалда харюусахын тула жэшээ болгон Хурамхаанай леспромхозые абажа харая. Энэ томо предприяти түрүүшын хахад жэлэй туршада ябала уригшатай ябажа байтараа hүүлшын хоёр hара соо гээгдэлдэ орожо эхилээ. Гол шалтагааниинь хүн бэ? Леспромхозой [illegible] эдэбхи болон үүсхэлые хүгжөөхэ гэжэ оролдоогүй. Энэ предприятида хүмүүжүүлгын, үзэл сурталай хүдэлмэри hанаhанда хүрэхөөр ябуулагдаагүй. Партийна организаци хүнэй дүүргэдэг хүсэндэ түшэглөөгүй бшуу.

Нүхэр Алексеев элидхэл соогоо үзэл сурталай хүдэлмэриин асуудалда ехэ анхарал хандуулhан байна. Мүнөө үе сагта хүн зоной дунда ойлгуулалжын хүдэлмэри ашатай туhатайгаар ябуулха гээшэ тон шухала болонхой. Тиимэhээ энэ хүдэлмэри эрхилэлгэдэ эрид хубилалта түйлэхэ саг ерээ. Зарим агитпунктнуудай, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэри сагай эрилтэдэ тааранагүй. Хүнэй анхарал татамаар лозунг, плакат ба харуулан ойлгуулха агитациин бусад зүйлнүүд зарим тээгүүр үзэгдэнэгүй, олон лекторнүүд hонин бэшэ, удха hулатай лекци уншана. Иимэ байдалтай саашадаа эбсэхын аргагүй. hүүлэй үедэ үнгэргэгдэдэг болоhон ниитэ полит-үдэрнүүд малшадай, механизаторнуудай үдэрнүүд ажалшадта ехэ hайшаагдадаг болонхой. Эдэ хэмжээ ябуулгануудта саашадаа бүри ехэ анхарал хандуулмаар байна.

Партиин райкомой, мүн тэрэнэй пропаганда ба агитациин таhагай хүдэлмэридэ тиимэ ехэ хубилалтын болоодүй байhые элидхэлшэ тэмдэглээ. Үнэхөөрөөшье, КПСС-эй райкомой пропаганда ба агитациин таhаг партийна организациин секретарьнарай хүдэлмэридэ туhа хүргэнэгүй. Райкомой аппарадай хүдэлмэрилэгшэд нэгэ эхилhэн юумэеэ «хүл дээрэнь» гаргажа, хүсэндэнь хүргэжэ шаданагүй. Хэнэйшье мэдэhээр, партиин райкомой пленумүүд дээрэ hайн тогтоолнууд абтадаг, хэмжээ ябуулганууд хараалагдадаг гээшэ. Теэд, тэдэнэй олониинь дүүргэгдэдэггүй байна.

Хүн бүхэнэй дүүргэхы, шиидхэхы үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ коммунистнууд жэшээ харуулха, энэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулха уялгатай болоно. Зүгөөр Уланхаанай совхозой партийна организаци энэ асуудалда анхарнагүй. Партийна организациин секретарь С. Г. Бадмаев өөрөө олониитын эмхинүүдэй, соёлой-спортивна комплексын, мүн комсомолой комитедэй хүдэлмэриин асуудалда анхарал багаар табина.

Энээнhээ болоожо, гурбан жэлэй туршада комсомолой комитедэй секретарь [illegible]

Хүтэлбэрилхы hужаргүй, ажал хэрэг мэдэхэгүй, хүн зониие ударидажа шадахагүй, бүтээсэгүй, политическэ ба моральна талаараа hайн найдабаригүй хүнүүд дэбжүүлэгдэнэ. Саашадаа иимэ алдуу гаргажа огто болохогүй. Иимэ хүнүүд үйлэдбэри хүтэлбэрилхын, хүн зониие дахуулхын орондо коллективэй байдалые гэдэргэнь татана, албан тушаалаа хуули бусаар, өөрынгөө хубиин аша туhада хэрэглэнэ. Жэшээнь, малай үүлтэр hайжаруулгын районой нэгэдэлэй директор байhан А. Ш. Чимитова ахалагша бухгалтер байhан Д. Г. Цыремпилов хоёр партийна болон албанайнгаа hэшхэлые алдажа, гүрэнэй зөөри үбэршэлжэ эхилhэн байгаа. Үнишье болонгүй эдэ хоёр балшыса баригдажа, А. Ш. Чимитова партиин зэргэhээ гаргагдаhан, харин Д. Г. Цыремпилов партийна шанга донгодолго абаhан байна.

Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые дэлгэрүүлгэ хадаа кадрнуудые хүмүүжүүлхэ нэгэ шухала зэбсэг болоно гээшэ. Зүгөөр партийна зарим организацинуудта энэ асуудал hулаар табигданхай. hаяшар КПСС-эй райкомой дэргэдэхи партийна комиссида Хурамхаанай ойн ажахын директор А. Ф. Кузьминай хэрэг харагдаа. Тэрэ хадаа дааhан тушаалаа хуули бусаар хэрэглэн, өөрынгөө табан түрэлхидтэ ойн ажахын 11 тушаалые хубаажа үгэhэн байна. Иимэ ябадал юун дээрэhээ болооб? Тус коллектив дотор ниитэ-политическэ хүдэлмэри ехэ муугаар табигданхай, профсоюзай комитет ямаршье хүдэлмэри ябуулдаггүй, коллективэй хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанууд болодоггүй байhан.

Хурамхаанай совхозой партийна организациин секретарь Б. В. Самбуев элидхэл тушаа үгэ хэлэхэдээ, партиин райкомой пленумэй үзэмжэдэ энэ асуудалай тон зүбөөр табигдаhые hайшаажа, энэ талаар өөрынгөө hанамжые совхозойнгоо ажабайдалhаа жэшээлэн абажа хэлээ. Хурамхаанай совхозой ажалшад арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ зарим тэды амжалта түйлажа байна. Зүгөөр энэ амжалта бүришье үндэр байха hэн. Юуб гэхэдэ, совхозой үйлэдбэри дээрэ олон янзын дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд үзэгдэhөөр. Ажахыда hаалишад, хонишод дуталдана. Залуушуул совхоздоо тогтосо-[illegible]

[illegible] hаалиин гүүрэдэ 3 эхэнэр, 5 эрэшүүл hаалишанаар хүдэлмэрилнэ. Эндэхи hаалишад ойрын үдэрнүүдтэ hү hааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэхээр шиидэнхэй. Түрүү hаалишан Д. Ц. Шарланова сентябриин 1-нэй мэдээгээр үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 2255 килограмм hү абаад байнхай. Малшан энэ жэлдэ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 3000 килограмм hү hааха гэhэн эрмэлзэлтэй.

Хурамхаанай дунда hургуулиин директор Ю. Т. Цыденов элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаба. Тиихэдээ хүдэлмэриин шанар, продукци үйлэдбэрилгэ, мүн үхибүүдые hурган хүмүүжүүлгэ тухай асуудалнуудта тогтоо, hайн байрагүй багшанарай hургуулиhаа олоороо гаража ошодог ушарые тэмдэглээ. Эндэхи дунда hургуулиин шэнэ байшан аяар 12 жэлэй туршада баригдана.

Пленумдэ хабаадагшад Хурамхаанай леспромхозой лесопунктын начальник Социалис Ажалай Герой В. П. Паромоновой үгэ хэлэхые hонирхон шагнаа. Энэ нүхэрнай Сазонов, Серебряков гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг модо бэлэдхэлэй бригадануудай гээгдэлhээ хайшан гэжэ түрүү зэргэдэ гараhан тухай хөөрөө. Энэмнай хүнэй бэлиг, шадабариие, оролдолгые али зэргын удха шанартай байhые баримталан харуулна.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Р. У. Раднаев залуушуулай түрэл колхоздоо хүдэлхөөр үсөөн үлэдэг байhые халаглан тэмдэглээ. Малшад болон хонишодто hайн байра байдал түхеэрэнэгүй. Тэрээнhээл уламжалан залуу үетэн хүдөө нютагта тогтоногүй бшуу.

Дэрээнэй совхозой директор В. А. Дандаров, райгүйсэдкомой соёлой таhагые даагша Ч. Г. Доржиев, Могойтын сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Г. М. Чиркова, Аргатын совхозой партийна организациин секретарь Б. Н. Бальжиров гэгшэд үгэ хэлэhэн байна.

Пленумай хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагшын орлогшо Д. Б. Шагдуров хабаадажа, үгэ хэлээ.

Зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалаараа пленум зохихо тогтоол баталан абаба.

Г. РИНЧИНО,
манай корр.

ХҮНДЭТЭ ЭРХЭДЭ ХҮРТЭБЭ

Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой коллектив бүтээн гаргадаг продукциингаа шанарые дээшэлүүлхые саг үргэлжэ оролдодог гээшэ. Эрхим шанартай продукци бүтээжэ, техническэ хиналтын таhагай шалгалтагүйгөөр шанарай хубиин тамга табиха эрхэдэ хүртэхын түлөө хүдэлмэришэд мүрысэдэг юм. Хубиин тамгатай хүдэлмэришэд заводто олон.

Мүнөө предприятиин 30 хүдэлмэришэд хубиин тамгатай продукци гаргаха эрхэдэ хүртэбэ. Эдэ түрүү хүдэлмэришэдэй тоодо якорна цехэй электрослесарь В. Ф. Фетисов, В. Н. Попов, А. В. Мельников, В. Т. Кыштымов, электромашинна цехэй гагнууршад В. А. Бураев, Ф. Ф. Петров, локомотивай мөөрэ заhабарилдаг цехэй слесарь Н. С. Чаинский гэгшэд ороно. Үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэhэн эдэ хүдэлмэришэд коммунис ажалай ударнигууд юм. Халаанайнгаа даабариие тэдэнэр үлүүлэн дүүргэжэ, цех, завод дотор дэлгэрhэн мүрысөөндэ илагшэдай дунда нэрлэгдэhэн байдаг. Агууехэ Октябриин социалис революциин 69 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэжэ шиидэhэн ажалай эдэ түрүүшүүл дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абажа, хамаг нөөсэ, арга боломжонуудаа элсүүлэн бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана.

Эдэ түрүүшүүл «Шанарай талаар отличник», «Уран гартай мастер» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ эхилээ.

З. ШЕВЦОВА.

КПСС-эй ДОКУМЕНТНҮҮДЭЙ СУГЛУУЛБА[...]

«КПСС-эй съезднүүдэй, конференцинүүдэй болон ЦК-гай Пленумүүдэй тогтоолнууд, шиидхэбэринүүд» гэжэ юhэдэхеэ барлагдажа байhан суглуулбариин 11-дэхи том хэблэгдэн гараба. КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институт, КПСС-эй ЦК-гай Юрэнхы таhаг тэрэниие хэблэлдэ бэлдэhэн байгаа. 1966 оной январьhаа 1970 оной декабрь хүрэтэрхи үедэ партиин абаhан гол шухала документнүүд, тэрэнэй олон янзын ажал ябуулга энэ номдо оруулагдаа.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съездын материалнуудаар энэ том нээгдэнэ. Тус съезд долоон жэлэй түсэбэй (1959—1965 онууд) дүүргэлтын, КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгын дүнгүүдые согсолhон, 1966—1970 онуудта СССР-эй арадай ажахын хүгжэлтын табан жэлэй түсэбэй Директивэнүүдые баталан абаhан байгаа.

КПСС-эй эмхидхэлэй хүдэлмэриие гуримшуулгада, гүрэнэй, ажахын ба ниитын эмхинүүдые партиин зүгhөө хүтэлбэрилгые нарижуулан hайжаруулгада хабаатай асуудалнууд том соо оруулагданхай.

Энэ томдо оруулагдаhан олохон документнүүд социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай харилсаа холбооe али бүхы талаарнь бэхижүүлхэ, дэл[...]хэй дээрэ [...]лоое дээшэ[...] тиин харав[...] лэн харуул[...] Совет гүрэ[...] та политик[...] хүдэлмэриш[...] 1969 ондо [...] уласхоорон[...] рэ дэмжэгд[...]

Политическ[...] хэблэл энэ [...] гаргаба.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ hуралсал

ХАРЮУСАЛГАЯА МЭДЭРЭН...

Политическэ болон экономическа hуралсалай шэнэ жэлэй эхин дүтэлбэ. «1986—1987 онуудай hуралсалай жэлдэ ажалшадай политическэ ба экономическа hуралсалые эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые баримталан, «Түсэбтэ табан жэл — ороной социально-экономическа хүгжэлтые үндэhөөрнь шэнэлэн хубилгалгын табан жэл» гэhэн темээр түрүүшын хэшээл үнгэргэгдэхэ юм.

Манай Саянанай совхоздо hуралсалай шэнэ жэлдэ 4 hургуули эмхидхэгдэхэ. Бүхыдөө 198 шагнагшад политическэ болон экономическа эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ юм.

Совхозой Загтадай отделениин 9 хүдэлмэришэдhөө (тэрэ тоодо 8 коммунист) бүридэhэн hургуулиие пропагандист, КПСС-эй гэшүүн Ю. Б. Алтаев хүтэлбэрилхэ юм. Хоёрдохи отделенидэ hуралсалые эмхидхэгшээр коммунист С. С. Батоpова томилогдонхой.

Охор-Шэбэрэй отделенидэ 17 шагнагшадай 16-ниинь коммунистнууд юм. Совхоздоо зоотехнигээр хүдэлдэг коммунист Т. Ш. Миронова тэдэнэй hуралсалые хүтэлбэрилхэ.

Дээрэ нэрлэгдээшэ гурбан hургуулида совхозой хүдэлмэрилэгшэд, малшад, жолоошод, механизаторнууд эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ болоно.

Научна коммунизмын үндэhэ hууринуудые шудалдаг hургуулида 13 шагнагшад, тэдэнэй 10-ниинь коммунистнууд гээшэ. Тус hургуулиие пропагандист, совхозой ахамад агроном Г. Д. Сыренов хоёрдохи жэлээ хүтэлбэрилнэ.

Ажахымнай бүхы hалбаринуудта экономическа hуралсал эмхидхэгдэнхэй. Совхозой hаалиин дүрбэн, гахайн фермэнүүдтэ, МТМ-дэ экономическа hуралсалые совхозой директор В. Р. Сыденов, ахамад экономист Р. С. Спольник, экономист Э. Н. Леонтьева хүтэлбэрилхээр томилогдоо.

Политическэ болон экономическа hуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэй ажал эдэбхитэйгээр ябуулагдажа байна. В. И. Ленинэй зохёолнуудые, КПСС-эй XXVII съездын материалнуудые, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд болон тогтоолнуудые, мүн hуралсалай үедэ хэрэглэгдэхэ бусад материалнуудые пропагандистнууд болон hурагшадта дурадхагдана.

hуралсалай жэлэй эхилхэhээ урдахана совхозой партком, дирекци, профком пропагандистнуудай хэшээлнүүдтэ бэлэдхэл, мүн hуралсалай түсэбүүдые шалгахаар уялгалагдаа. Эдэ үдэрнүүдтэ шалгалта ябуулагдажа байнхай. Түрүүшын хэшээлнүүдтэ КПСС-эй райкомой түлөөлэгшэд хабаадалсахаар хараалагданхай.

Политическэ болон экономическа hуралсалые эмхидхэхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые хүтэлбэри болгон, хэшээл бүхэниие саг болзортонь, гүнзэгы удхатайгаар, методическа үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ гэhэн эрилтэ пропагандист бүхэнэй, шагнагша бүхэнэй урда табигдана. Шудалагдаха темэ бүхэниие бодото ажабайдалтай, ажахын ажал хэрэгүүдтэй нягтаар холбохо зорилго hуралсал эмхидхэгшэ пропагандист бүхэндэ хүргэгдэнхэй. Совхозой пропагандистнар марксистско-ленинскэ hуралсалай аша нүлөөе дээшэлүүлхэ зорилготойгоор ажалаа түсэблэнэ. Политическэ болон экономическа hуралсалай хэшээлнүүд съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ ажахын гэшүүн бүхэнэй оруулха хубитаяа, харюусалгаяа дүүрэн мэдэрхэдэнь нүлөөлхэ ёhотой. Тиимэhээ совхозой үзэл сурталай эдэбхитэд hуралсалай шэнэ жэлдэ тон харюусалгатайгаар бэлдэжэ байна.

А. ЗАМБУЛАЕВ,
Түнхэнэй районой Саянанай совхозой парткомой секретарь.

Хүдөө ажахы[...] ШЭНЖЭЛ[...]

ЭМХИТЭЙГЭЭР ТҮГЭ[...]

Байгша оной сентябриин 29-нэй мэдээгээр бүхы 408,3 мянган гектар таряалангай ургаса хуряагдажа, дүн хамта 5.521,2 мянган центнер ороохо таряан суглуулагдаба. Мүнөө республика соомнай таряа хуряалга түгэсхэжэ, овощ суглуулха, намарай паар хахалха хүдэлмэри үргэлжэлhөөр. Энэ жэлдэ Ивалгын районой таряашад эгээл баян ургаса ургуулhан байха юм. Тэдэнэр гектар бүриhөө дунда зэргээр 17,5 центнер таряа сохёо. Удаань Түнхэнэй райондо гектарай 16,2, Тарбагатайда — 15,1, Зэдын райондо — 15, Кабанскда — 14,9 центнер ороохон хуряагдаа.

Мүнөө жэлдэ хуряагдаха ёhотой. 11232 гектар талмай дээрэhээ 930,5 мянган центнер хартаабха малтагдан абтаба. Энэнь гектар бүриhөө дунда зэргээр 83,1 центнер суглуулагдаhан болоно. Хяагтын, Хойто-Байгалай районуудай колхоз, совхозуудта «хоёрдохи хилээмэн» хуряагдажа үшөө дүүрээдүй. Кабанскын райондо гектар бүриhөө ургаса хуряагд[...] рин Баунтын р[...] 30,4, Хэжэнгын [...] Сэлэнгын район[...] минай район[...] хартаабха ург[...]

Үшөө 1025 [...] hан овощой [...] хань үлөөд б[...] эдеэ суглуулга[...] нын районууд[...] хэй. Хяагтын, К[...] шүүрэй, Мухар[...] онуудай ажах[...] дэлмэри ехэл [...]

Республикын [...] зууд мүнөөдэ[...] дүн хамта 131,[...] намарай паар [...] 98 процент б[...] минай, Мухар[...] риин, Ивалгын, [...] байкалиин, Яру[...] та намарай па[...] бари 100—183 [...] гэгдэнхэй. Хэж[...] Байгалай, Сэлэн[...] районуудай [...] бөө 47—67 п[...]

РЕСПУБЛИКЫН РАЙОНУУДТА УРГАСА ХУРЯА[...] ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ 1986 ОНОЙ СЕНТЯБР[...] МЭДЭЭН
(түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Районууд	Тараанай хуряагдаhаниинь	Гектар бүриhөө абтаhан ургаса (ц)	Хартааб-ха мал[...]
Баргажанай	100	14,4	100
Баунтын	—	—	72
Бэшүүрэй	100	14,3	100
Зэдын	100	15,0	100
Яруунын	100	9,5	100
Загарайн	100	11,2	100
Захааминай	100	11,7	100
Ивалгын	99	17,5	100
Кабанскын	100	14,9	100
Хурамхаанай	100	10,6	100
Хэжэнгын	100	11,1	100
Хяагтын	100,8	12,8	98
Мухар-Шэбэрэй	100	14,4	100
Ахын	—	—	—
Прибайкалиин	100,2	12,7	100
Хойто-Байгалай	100	10	94
Сэлэнгын	100	12,8	100
Тарбагатайн	100	15,1	100
Түнхэнэй	100	16,2	100
Хориин	100	11,5	100
Республика	100	13,5	100

БЭШҮҮРЭЙ РАЙОНОЙ «СИБИРЬ» СОВХОЗОЙ МАЛШАД ЗУНАЙ БЭЛШЭЭРИИН ЗУЛГЫ САГТА МАЛАЙНГАА АШАГ ШЭМЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ТАЛААР ЕХЭ ОРОЛДОЛГО ГАРГАЖА, АБАhАН СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУДАА ДҮҮРГЭХЭ ТАЛААР ҮНДЭР ДҮНГҮҮДЫЕ ТҮЙЛАhАН БАЙНА. ЭНЭ СОВХОЗОЙ ТҮРҮҮ hААЛИШАД (ЗҮҮН ГАРhАА) ГАЛИНА ПАВЛОВНА ВАСИЛЬЕВА, ГАЛИНА АЛЕКСАНДРОВНА ГОЛИКОВА, ТАМАРА АЛЕКСАНДРОВНА НОСКОВА ГАНСА СОВХОЗДОО БЭШЭ; РАЙОН СООГОО hААЛИШАДАЙ ДУНДА ДЭЛГЭРhЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ЭРХИМЛЭНЭ. hААЛИШАД НАМАРАЙ ЭДЭ ҮДЭРНҮҮДТЭ МАЛАЙНГАА АШАГ ШЭМЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ ОРОЛДОНО.

Н. ЕФИМОВЭЙ фото.

АРБАН ХОЁРДОХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЗОРИЛГОНУУД

ШЭНЭ РАЙОНУУД АШАГЛАГДАНА

Манай ороной газар дайдын хахад шахуу хубинь ажахыда ашаглан хэрэглэгдэдэг. Бэшэ хубинь үшөө шэнжэлэн ашаглагдаха болоно. Хүнэй ажабайдалда таарамжагүй тундра, хүбшэ тайга, сүл губинууд тухай гол түлэб хэлэгдэнэ. Тэндэ болохотой эрхэ байдал байгуулжа боломоорьшье hаань, айхабтар ехэ бэрхэшээлнүүдые дабажа, эдэ районууд тээшэ тэгүүлhэнэй хэрэг бии гү гэhэн асуудал заримдаа табигдадаг.

СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Валерий Чичканов намтай хөөрэлдэхэдөө, энэ асуудалда иигэжэ харюусаа.

— Үйлсын фонариин гэрэл доро монеэд бэдэрhэн хүбүүн тухай энеэдэтэй ушар, hанана ёhотойт,— гэжэ тэрэ хэлэнэ. Ондоо тээ монеэдээ унагааhан байгаад, тэндэнь харанхы байхадань, энэ хүбүүн hаруул газарта тэрэниие бэдэрхэ гэжэ шиидээ бэлэй... Бидэнэй хэлсэжэ байhан районуудта оронойнмай түлишын-түүхэй эдэй гол нөөсэ баялигууд оршодог. Нефть, газ, алтан, үнгэтэ металл, модо ба бусад баялигуудые «фонариин» гэрэл доро бэшэ, харин байhан газартаа абажа болохобди. Тюмениин нефть болон газ, Сибириин нүүрhэн, Енисей болон Ангар дээрэхи электростанцинууд, Норильскын горно-металлургическа комбинат, Алас-Дурнын загаhанай баялигууд — эдэ бүгэдын үгы байгаа hаа, манай экономико ямар байха байгааб.

СССР-эй социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха хараа шугам болбол түсхай нютагуудта хабаатай шэнэ политика бэелүүлхэ эрилтэ табина гээд Владивостогто үгэ хэлэхэдээ, Михаил Сергеевич Горбачев тэмдэглээ hэн.

— Нефть болон бусад ашагта малтамалнуудые абахые хүнүүд хүбшэ тайга, тундра, сүл губи ошоно. Тэндэ түбхын түрүүн стадион, клуб гү, али кафе барина бэшэ, харин хүдэлмэриин газарнуудые байгуулна. Тиигэжэ үйлэдбэри болон социальна барилгануудай хоорондо забhар зайлашагүй бии болоно. Энэ забhарые бага болгохын тула юу хэхэ хэрэгтэйб?

— Та, дамшье зүб бэшэт. Хооhон газарта имагтал түрүүшын барилгашад ерэдэг. Бусад хүнүүдэй гэмгүй hайн эрхэ байдалда ажаhуужа, ажаллахын тулада тэдэнэр түрүүлэн ерэдэг гээшэ. Хүдэлмэриин газарнууд бии аад, түрүүшын үедэ ажабайха эгээлэй юрын эрхэ байдалай үгы [illegible] районуудта социальна барилгануудые хүгжөөлгэдэ байгша табан жэлэй түсэб соо тон шухала анхаралай хандуулагдаhаниинь дэмы бэшэ.

— Мүнөө жэлэй апрель hарада СССР-эй Верховно Соведэй хоёр палатын гэр байрын коммунальна болон городской ажахын талаар саг үргэлжын комиссинууд хамтын засодани дээрээ БАМ-ай оршондохи нютагуудта ажаhуугшадай hуудал байдал тухай асуудалые зүбшэн хэлсээ hэн. Энэ заседани дээрэ Та үгэ хэлээ бэлэйт. Шанга шүүмжэлэлгэтэй хөөрэлдөөн болоо hэн. Эдэ бүгэдэ танда хүлеэгдээгүй байгаа hэн гү?

— Үгы. БАМ-ай шиидхэгдээгүй асуудалнуудые би ходо хараадаа байлгадагби, тэндэхи социальна барилганууд гээгдэнэ гэжэ өөрөө хараа hэм. Энээн тухай нэгэнтэ бэшэ хэлэhэн, бэшэhэн байхаб. Гэбэшье зарим юумэ лаблаад үзэебди. Мүнөө үеын ехэ эрилтэнүүдhээ гээгдэлгэ тухай эндэ хэлэгдэнэ. БАМ гээшэ зүүн районуудые ашаглаха талаар хэгдэhэн түрүүшын алхам бэшэ. Хэрбээ түмэр замай барилгашадай социальна асуудалнуудта урданай хэмжээгээр хандаха болоо hаа, тэдэнэртэ гомдохо шалтаг үгы. Арбан та-[illegible] лон hуурин тосхонууд эршэмтэй түргэноор баригдана гээд тэндэ ходо ерэжэ байдаг гадаадын айлшад бултадаа гайхадаг. Тиигэбэшье хэгдэhэн юумэн бага.

— Энэ гээгдэл хайшан гэжэ бии болооб?

— Түрүүшынхээ ашаглан хэрэглэгдэхэ районуудта, тэрэ тоодо БАМ-ай оршондохи нютагуудта капитальна hомололгонуудай юрэнхы хэмжээнэй адагынь 30 процентнь граждан барилгада зорюулагдаха ёhотой байгаа. Харин БАМ-ай техническэ проектдэ энэ зорилгоор оройдоол 21 процент хубаарилагдаа. Теэд энэнь 16 процент хүрэтэр үшөө хаhагдаа. Энээнэй эсэстэ мүнөө БАМ-ай городууд болон hуурин тосхонуудта хүүгэдэй саадууд ба эмхи зургаанууд, магазинууд болон спортивна барилганууд дуталдана, коммунальна ажахы hулаар хүгжэнхэй. Эрхэтэдтэ зорюулагдаhан объектнүүдэй баригдаагүй байгаа сагта үйлэдбэриин барилганuудые ашаглалгада абажа болохогүй гээд комиссинуудай заседани дээрэ зүб хэлсээ. Тиигээ hаа, барилга хэдэг министерствэнүүд со-[illegible]

— Ямар нэгэн городто гэр байрын, магазинуудай, больницануудай болон социальна барилгануудай хэр олон хэрэгтэй байhаниинь тэрэнэй хүн зоной тооhоо дулдыдадаг. Харин БАМ-ай хуулита бэшэ ниислэлынь болохо Тындын хүн зон хараалагдаhанhаа гурба үлүүтэй дахин олон болонхой. Иимэрхүү алдуу эндүүнүүд яhала олон. Ашаглагдажа байhан районуудта залуу городуудай олонхинь hанаhанhаа түргөөр ургана. Иимэрхүү алдуу эндүүнүүд ехэ үнэтэй сэнтэй боложо үгэнэ. Хүнүүдые ондоо тээhээ асаржа, хүн зоной тооe иимэ түргөөр олошоруулhанай хэрэг бии гээшэ гү?

— Заримдаа иимэ юумэ хэhэнэй хэрэггүй. Баруун Сибириин Шэнэ Уренгойе абажа үзөөбди. Байгаалиин газай ехэ хэбтэшэ дээрэ энэ город баригданхай. Харин эндэ ажаhуудаг 73 мянган хүнэй оройдоол 2300 хүниинь газ олзоборилгодо хүдэлдэг байна. Харин бэшэниинь тэдэниие, мүн өөhэдыгөө хангадаг. Экономическа талаар абажа харахада, энэмнай таарахагүй ябадал мүн.

Жэшээнь, Шэнэ Уренгойдо [illegible]

hабариин албануудтай. Энэмнай хэмгүй хэтэрүү олон албанууд болоно. Эндэhээ уламжалан, хүдэлмэриин газарнууд үлүү гарана. Эндэхи хүсэнүүдые элсүүлэн хэрэглэхэ гээшэ шухала. Үшөө иимэ ондоо зам бии. Тюменьдэ блогуудаар гэрнүүдые бариха арга хэрэглэдэг болонхой. Томо барилгануудай бодхоогдодог 300 тоннын блогууд заводто хүсэд бэлэн болгогдодог, түхеэрэлгэнүүдээр хангагдадаг, туршагдадаг. Асарhан газарта тэрэнэй hууриие, коммуникациие бэлдэжэ, бүхэли болгон хабсаргахал ажал үлэдэг. Тиимэhээ холын хойто зүгтэ зорюулагдаhан бүхэли hуурин тосхонууд болон олзоборилгын комплекснуудые Ехэ газар дээрэ бүтээhэн дээрэ. Иигэжэ барилга хэхэдэ, болзорынь эрид хороно, тэрэнэй өөрынь үнэ сэн гурбанай нэгэ шахуу хубяар доошолно.

Баруун Сибирьтэ газ олзоборилгын шэнэ түб болохо Ямбургда энэ арга тон таараха. Тэндэ, Холын Хойто зүгтэ газаа хэгдэдэг хүдэлмэриие тон бага болгохо хэрэгтэй. Юуб гэбэл, Ямбургда жэлдэ оройдоол 60 үдэрынь дулаан байдаг. Гадна хойто зүгhөө нойтон, хүйтэн hалхин саг үргэлжэ үлеэдэг. Ямбургда үхибүүдтэеэ байhанай хэрэг бии юм аал. Энэ хото вахтова тосхон болог лэ. Хүнүүд самоледоор хүдэлмэридөө ерээд, харин халаанай hүүлээр гэртээ бусадаг байха.

Александр ГУБЕР хөөрэлдэбэ.

(АПН).

ХАМТЫМНАЙ ЗОРИЛГО

тэжээл бэлдэхэе хэрэгтэй хүн зониие олоор хабаадуулха ба хубиин малые тэжээхэр хайшан гэжэ хенгэха тухай асуудалнууд эрхэтэйдэ зүбшөө зүйлдэ табигдаһан байна.

Урда жэлнүүдтэ ороходо, хүн зономнай хамтын суглаануудта олоорхо, эдэбхитэйгээр хабаадаг болоо гэжэ шухала. Ажалай журам бэхижүүлхэ, архидалга болон алкоголизмтэй тэмсэл шангадхаха асуудалаар болоһон суглаануудта нютаг бүхэнэй соёлой байшэнда хүн зон багтажа ядатараа суглархаһа гэдэг тон эдэбхитэйгээр хабаадаа һэн. Суглааргашадай урда зогсоод байһан архиншадһаа гэрэлтэ «Ши хэзээ архияа хаяхабши? Байдал сайшадаа шамайе тэсэхэ арга һалаа, хүрөө болоо!» — гэжэ сэхэ асуудаг, эрилтэ табидаг.

Архи—ами һеһанай дайсан. Тэрээнтэй тэмсэлээ жаахашье һуладхангүй, үдэрһөө үдэртэ, һараһаа һарада бүри шангадхаха зэргэтэйбди. Ингэжэ тэмсэхыемнай партимнай уряална. Үргэнөөр ябуулагдажа байгаа ойлгуулмжын хүдэлмэриин ашаар Указай хүсэндөө ороһонһоо хойшо нютагуудаймнай үйлсэ гудамжануудые бузарлажа ябаһан архиншад үгы тооной болонхой гээшэ. Тиигэбэшье эндэ тэндэ һоггуугаар дайралдаһан ганса нэгэн Указай ёһоор зэмээ амасана.

Нютаг нугынгаа түхэл шарайе болбосон түхэлтэй болгохо асуудалда манай совет гол анхаралаа хандуулдаг юм. Нютагуудта ариг сэбэр, эмхи гуримтай байдал сахихын, модо тарижа тэдэниие ногооруулхын тулада жэлһээ жэлдэ хүдэлмэри хэгдэдэг. Теэд хараа байса хубилһан юумэнэй харагдадаггүйнь харамтай юм. Эндэ тоолохо болоо һаа, шалтагааннууд олон олдохо. Тээд эн шухала бэшэ. Һүүрин тосхонуудаа ногооруулха тухай асуудал бидэ жэл бүхэндэ шахуу олоороо зүбшөөн хэлэлсэжэ, энэ хэрэгтэ депутадуудые хабаадуулхабди. Һөнгүүлингэа округ бүхэндэ тэдэнэр хүн зонтой уулзажа, эрилтэ тэгэлэмжэнүүдтэйнь танилсажа, түһаламжа хүргэхэ ёһотой. Үнгэрэһэн зунай депутадуудай хабаадалгатайгаар Улаан-Үдэһөө 1400 һөөг, бургааһан асарагдажа, бүхы һуурингуудтамнай тарингдаа һэн. Жэл бүхэндэ тэрингдаан модыемнай умсыен ямаад эдижэ зобоодог байһан юм. Хамтын суглаан дээрэ абтаһан шиидхэбэриин үндэһөөр энэ жэлдэ ямаад махалай комбинадта тушаагдаа. Эдэ мэтын асуудалнуудые шиидхэбэшье, хүн зоноо барилгын материалаар хангаха асуудалаа нэгэ тээшэнь харуулжа ядаад байнабди. Хадааһан, шифер, шэрэ гэхэ мэтээр райпо муугаар хангана пэхэ хэрэгтэй. Шэрын дутаһанһаа боложо, Чисаанын участково больницын хахадынь лэ шэрдэгдээд дүүрэшэнхэй. Олон газарта хараалагдаһанай ёһоор палисадник баригданагүй. Хадааһан үгы.

Хүн зоной, илангаяа залуушуулай сүлөө сагые таарамжатай зохидоор эмхидхэдэг болохо асуудал мүнөө совхозой хүтэлбэрилэгшэд болон сельсоведэймнай гол анхаралда байна. Энэ талаар хараалагдаһан хэмжээнүүд олон. Тиигэбэшье гол шухалань юуб гэхэдэ, Михайловка һууринда клуб, Чисаанада хүүгэдэй хүгжэмэй һургуули, спортын зал гэхэ мэтэ баригдаха зэргэтэй. Михайловкаархин энэ жэлдэ спортын талмайтай, чисаанаархин стадионтой болоо.

Жэшээтэ һайн бусатай һүүринай түлөө хүн зоной тэмсэлые эдэбхижүүлхын тула сельсоведэй гүйсэдком социалис мүрысөөнэй дүримүүдые баталан абаһан байна. Һүүрин бүхэндэ энэ асуудалаар комисси хүдэлнэ. Тэрэнэй дүн Совет Конституциин һайндэртэ гаргагдажа, С. И. Непомнящих, Я. Л. Сидоров (Михайловка һүүрин), М. Д. Гармажапов, Д-Н. М. Гуруев (Бүлаг) гэгшэд жэшээтэ һайн бусатай түхэригээр шагнагдаһан, бэлэгүүдээр урмашуулагдаа һэн.

Совецүүдэй бүхы хүдэлмэриие депутадуудай хабаадалгагүйгөөр ябуулхань бэрхэтэй. Һүнгэгшадай бидэндэ энэ хэрэгүүлгэлсэгээ нэйдэбэр хөөрдэхэ жэлэнь ябажа байна. Сэг үргэлжэн комиссинууд, депутадуудай бүлэгүүд хүдөө ажахын хүдэлмэриин халуун хаһын үедэ горитой хүдэлмэри ябуулһан байха. Сельсоведэй дэргэдэ арадай хинагшадай бүлэг (гүйсэдкомой гэшүүн Л. С. Тогмитова түрүүлэгшээрнь һунгагдаһан) эмхидхэгдэнхэй. Тэрэ яһала эдэбхитэйгээр хүдэлнэ гэхэ шухала.

Манай Соведэй дэбисхэр дээрэ оршодог Чисаанын совхозой малшад, таряашад энэ жэлдэ ажалдаа һайн амжалта туйлаа. Малшаднай абаһан социалис уялгаяа амжалтатай дүүргээ гэхэ гү, али 1985—1986 онуудай малай үбэлжэлгын дүнгөөр район соогоо 1-дэхи һуури эзэлжэ, КПСС-эй райкомой болон райгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн, 800 түхэригэй мүнгэн шангаар шагнагдаһан алдартай. Тиихэдэ районуудай МТФ-нүүдэй дунда Булагаймнай һаалиин фермын коллективэ 2-дохи һуурида гаража, 500 түхэригээр шагнагдаа һэн.

Түрэл ажахымнай хахад жэлэй дүнгөөр гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө 139,6 процент, махаа—104,7 процент дүүргэбэ. Харин Булагай фермын малшад гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө ноябриин 7-до дүүргэхэ хүсэлтэй хүдэлжэ байна.

Арадай ажахын һалбари бүхэндэ ажаллажа байһан депутадууд (тэдэмнай 25) гүйсэдкомой хүдэлмэридэ, ниитын эмхинүүдэй ажалда эдэбхижүүлхэ хэрэгтэ үүсхэл, оролдолго гаргаһан хабадана. Энэ талаар Михайловкын дунда һургуулиин директор В. Е. Балашова, медигүүд Г. М. Шипилова, З. Ж. Пинигина, хонишон А. Ц. Содномова болон бусадые нэрлэмээр гэжэ һанагдана.

Гэхэ зуура манай хүдэлмэридэ дутуу дунда ойлгуулалга олон. Сельсоведэй гүйсэдком хүдөөгэй ажалшадай хамтын суглаанууд дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдэй эрхэ бэшэ дүүргэгдэхын тулада предприяти, эмхинүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдһөө үшөөл һулаар асууна. Олон үйлсэ гудамжануудта ариг сэбэр байдал сахигданагүй, тэдэнэр удаан сэг соо болбосон түхэлтэй болгогдоногүй. Жэшээлхэдэ, совхозой түб Чисаан дээгүүр 2—3 автобус үнгэрнэ. Автобусуудай зогсодог газарта эмхи гуримгүй, муухай байдаг. Тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо талаар депутадууд сесси дээрэ ехэ зүб, үнэтэ дурадхалнуудые оруулна. Тэдэниень түргэн бэелүүлхэ шухала. Депутадууднай — бидэнэй эдэбхитэй хүсэн ха юм.

И. РУБЦОВ,
Хэжэнгын районой Дээдэ-Худанай сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ

ҮҮСХЭЛШЭ БАСАГАД

— Манай нэгэдэлдэ һайнаар хүдэлмэрилдэг басагад олон даа,— гээд «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй профкомой түрүүлэгшэ В. Г. Башкина хөөрөөгөө эхилнэ. — Жэшээлхэдэ, Труфанова Любовь Михайловнагай хүтэлбэрилдэг бригада байгша оной түсэбые Совет Конституциин һайндэр — Октябриин 7-до дүүргэхэ тухай үүсхэл гаргаһан юм. Тиин эдэ басагаднай үдэр бүри габшагайгаар хүдэлжэ, абаһан социалис уялгаяа сентябриин 16-да амжалтатайгаар бэелүүлээд байна. Мүнөө тэдэнэр удаадахи жэлэй түсэбөөр ажаллана,— гэжэ омогорхон хөөрэхэдэнь, тэрэ бригадын коллективтэй түргэн танилсахаяа зорибобди.

Олондо мэдээжэ «Одон» гэжэ ательегэй 2-дохи дабхарта нүхэр Труфановагай бригада ажаллажа байба. Байра соонь һаруул, уужам, дулааншье. Хүнгэхэнөөр, хубсалһан эхэнэрнүүд оёдолой машинануудые сүлөөгүйгөөр шууюулна. Бригадир Любовь Михайловна хубсаһа эсхэжэ байба.

Танилсаһанай һүүлээр бригадын гэшүүдэй юу оёдогоорнь һонирхоходомнай: «Эрэшүүлэй самса, үмдэ, доторгүй хүүртигүүдые оёдогбди. Тиихэдэ урбуулга дэгэлнүүдые хушадагбди»,— гэжэ тэрэ харюусаба.

Урихан зөөлэн шарайтай, хөөрүүхэн зантай энэ эхэнэрые шагнажа байхада зохид һэн. Хотын техническэ училищи дүүргэжэ, оёдолшоной мэргэжэлтэй болоһон сагһаа хойшо Люба энэ ажалаа орхёогүй намтартай.

— Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ би 21-дэхи жэлээ хүдэлжэ эхилһэн болоноб. Ондоогоор хэлэхэдэ, табадахи табан жэлни ябаба гээшэ,— гэжэ энеэбхилнэ.

Л. М. Труфановатай хамта үшөө гурбан хүн хүдэлнэ. Комсомолка Таня Саранчинагай энэ коллективтэ ерэһээр дүрбэдэхи жэлынь ябажа байна. Һайнаар түргэнөөр оёдог бэрхэ басаган энэ жэлдэ ательье соогоо газетэ, журналнуудта захил үргэнөөр тараагаа. Комсомолшуудай үдэшын һуралсалда ябана. Тиихэдэ Ольга Цыкунова эндэ аяар 16 жэлдэ хүдэлнэ, коммунис ажалай ударник болонхой.

Эдэнтэй хэдэн жэлдэ хамта хүдэлжэ, ажалайнь амжалта шэрээлсэжэ ябаһан Тамара Цыренжапова һая ондоо ажалда ороһон байба. Тэрэнэй орондо залуухан Светлана Шитина оёдолшоной түрүүшын алхамуудые хэжэ эхилбэ.

Труфановагай бригада 4 жэлэй саада тээ байгуулагдаа юм. Шадамар бэрхэ, бригадирай ашаар эбтэй зэтэй, ажалша бэрхэ коллектив боложо шадаа. Бригадирынь эндэ оёгдодог хубсаһа хунар өөрөө эсхэхэһээ гадна басагадтаяа хамта оёлсодог, халаанайнгаа нормые 200 процент хүрэтэр дүүргэдэг юм. Любовь Михайловна хубиингаа үнгэрһэн табан жэлэйнгээ даабарие 3 жэл 4 һара соо дүүргэһэн алдартай.

«Одон» ательее даагша Л. Е. Ильинатай хөөрэлдэхэдөө, эндэ дурдагдажа байһан бригада тухай магтаалай иимэнүүд үгэнүүдые дуулаа һэмди:

— Труфановагай бригада найдамтай, һайн бригада. Тэдэнэй дунда элдэб үлүү үгэ гарадаггүй юм. Һараһан лэ сагташ эбтэй эетэйхэнээр урдахи ажалаа хэжэл һууха даа. Тэдэнэр сагаа ехэ гамнадаг, арьбалдаг. Энээгээрээ ехэ юумэ туйлададагшье. Любовь Михайловна өөрөө цехоэ комитедэй түрүүлэгшэ юм. Хоёр үхибүүнэй эхэ гээшэ. Үхибүүдэйнь һурадаг һургуулиһаа гансал магтаалай үгэ хэлэгдэдэг.

Һайн эхэ, эрхим хүмүүжүүлэгшэ, урин сэдьхэлтэй нүхэр Л. М. Труфановагай бригада байгша ондо абаһан социалис уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэжэрхёод гараха жэлэй хоёр һарын түсэбые СССР-эй профсоюзуудай XXVIII съездын нээгдэхэ үдэр (февралиин 24) болотор дүүргэхэ тухай шэнэ үүсхэл нэгэдэл дотороо түрүүлэн гаргаад, эршэ түгэлдэрөөр урма баяртайгаар хүдэлжэ байна.

В. НАЙДАНОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. М. Труфановагай бригада.

С БАЛДУЕВАЙ фото.

…АРАТА …ЭЛХЭЙ …ЛЭГЛЭГШЭ»

нэй операци хүүлэхэ тухай дуулгаба. Энэ мэдээсэл гайхалтайшье бэшэ һэн. Нюдэнэй операцида үлүүсэ бэлэдхэл хэрэггүй.

Отделениие даагша декабриин 31-дэ аяар 13 операци хээ бэлэй. Энэ талаар Надежда Бужиглаевна Боянова үндэр мэргэжэлтэй болоһон врач гэжэ олондо үнинэй мэдээжэ болонхой. Тиигэбэшье тэрэнэй эрхилжэ байһан отделениин үдэр бүхэнэйнь хүдэлмэри адаглажа байхада, гайхалтайшье, һониншье һэн.

Яахадааб гэхэдэ, долоон хоногой 4—5 үдэртэнь хүнэй нюдэндэ шэдитэ гараа хүргэжэ, харахаяа болиһон зариманда харасыень тэхэрюулжэ, нарата дэлхэй хараха баяр жаргал бэлэглэжэ байхадань, бахархахаар, омогорхохоор лэ.

Бүхы наһаараа хара ажал хэжэ, ямаршье үбшэ зоболон гээшые мэдээгүй ябаһан С. А. Аюржанаева гэнтэ нюдэеэ үбдэжэ, республиканска больницын нюдэнэй отделенидэ орохо баатай болоо һэн.

— 1984 оной декабриин 6-да энэ отделенидэ ороод, декабриин 17-до, нэгэ нюдэндөө операци хүүлээ һэм. Жэл болоод, нүгөөдэ нюдэеэ аргалуулхаяа ороходомни, баһал декабриин 6 байшоо. 17-донь нүгөөдэ нюдэндөө операци хүүлээд һууноб, — гэжэ Сүнгэй Аюшеевна тудаһан һара, үдэрнүүдэйнгээ үг удхыень тайлбарилха зуураа, ажабайдалайнгаа намтарые хөөрөө һэн.

Гуша гаран жэлдэ трактор жолоодожо, Хэжэнгэ, Хориин уужам талануудта суурхажа ябаһан Сүнгэй Аюшеевнагай ажабайдалайнь намтар арюухан байба. Дайнай үедэ Хэжэнгэдэ эмхидхэгдэһэн комсомол-залуушуулай, мүн эхэнэр трактористкнарай бригадада ажаллажа байһан тэрэ тухай һонин хэблэлтэн хөөрэдэг бэшээ магтаалда ... Үдэрэй 1,5—2 норма дүүргэжэ ябаһан басагад, магтуулан, дуулуулангүй яаха һэм! Хүдэр дорюун бэетэй, хүхюу зугаа ехэтэй Сүнгэй олон түхэлэй трактор, машина жолоодожо, ажалдаа үндэр амжалта туйлажа ябаһанайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй габьяата механизаторай нэрэ солодо хүртэһэн юм. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордентой ажалай ветеран райондоо алдар суутай, хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн юм. Залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулдаг һайн һайхан зантай юм. «Сүнгэй Аюшеевна манай совхоздо удаан хүдэлжэ, пенсидэ гараһан, нэрэтэй түрэтэй хүнүүдэймнай нэгэн гээшэ. Одоол ябаа гэхэдэ ябаа, хүдэлөө гэхэдэ хүдэлһэн механизатор гээшэл даа», — гэжэ даладахи онуудта Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь байһан Б. Ц. Цыдыпов хөөрөө һэн.

Эгээ тэрэ нюдэнэй отделени соо харахаяа болёод һуужа байһан үедөө Сүнгэй хүгшэнэй дурсан һанаха, олондо һургаал болгон дамжуулха юумэниинь элбэг байгаа бэлэй. Н. Б. Бояновада тэрэ нюдэндөө операци хүүлээд хэбтэхэдээ: «Нүхаад, харанхы балай һууханаа муухай юумэн дэлхэй дээрэ үгы байна даа. Шэб харанхы һүни поли дээрэ трактораа жолоодожо ябахадаа, ямар жаргалтай ябаа гээшэбиб даа. Энээхэн нюдэн—һүүлшымни найдал болоод байна гээшэ. Ямараар хуби заяамни эрьехэ юм, бү мэдэе. Аргалдаг докторни Анатолий Бочиктуевич харадаг болохот даа гээ һэн. Энээн тухай Надежда Бужиглаевнаһаа һурахаяашье айналби»,— гэжэ хэлэжэ байгаа һэн.

Операциин һүүлээр болоһон хөөрэлдөөн иимэ байба.

— Гэрэл харана гүт?
— Һүүе! Гэрэлтэйл!
— Намайе харана гүт?

— Хараналби. Надежда Бужиглаевна бэеэрээ гээшэ гүт?

Тэрэнь энеэбхилэн:

— Нюдэнэй шэл нэмда байна гү? — гээд асууна.

— Байна лэ. Очки зүүнхэйлта! — гэжэ Сүнгэй Аюшеевна амияа абажа ядан харюусаба.

— Зай, шалгалтамнай хүрэг. Хараха болохот даа,— гээд врач нюдэндэнь боолто уяхыень сестрада захирба.

Иимэрхүү хөөрэлдөөн эндэ ходо боложо байдаг. Медицинын эрдэмэй кандидат офтальмолог Надежда Бужиглаевна Боянова шэдитэ түргэн, домто хургануудаараа олондо жаргал бэлэглэжэл байдаг.

В. ТОКТОХОЕВА.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

СОФИ. Хэрбээ Болгариин предприятинуудай шэнэ технологи нэбтэрүүлхэеэ гү, али шэнэ бүтээл гаргахаяа һанаа һаань, хурдадхагдаһан нэбтэрүүлгын «Прогресс» гэжэ тусхайлагдамал түб тэрээндэ хэзээдэшье туһалхаар бэлэн байдаг. Эсэгэ ороной ба хари гүрэнүүдэй эрдэм-техникын туйлалтануудые түргэнөөр хэрэглэлгэдэ, тэрэнэй туһа ехэ хэрэгтэй болодог.

«Туршалга-проект-үйлэдбэри» гэжэ циклые эмхидхэхэ талаар бүхы гаргашануудые заводтой гү, али ажахытай хэлсээ баталхадаа, «Прогресс» өөртөө даажа абадаг. Өөрынгөө жасаһаа тэрэ түгэс бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэдэй хүдэлмэриие түлэдэг байна. Харин тэдэ документаци бэлэдхэжэ үгэдэг, бүтээлнүүдэй промышленна жэшээнүүдые зохёодог, технологи тааруулжа үгэдэг. Институдуудай ба предприятинуудай проектно-конструкторско ба шэнжэлгын баазануудые нэбтэрүүлгын хүдэлмэринүүдтэ түб хэрэглэдэг юм. Мүн өөрынгөөшье лабораторинуудые хэрэглэдэг лаб даа.

ВАРШАВА. Эндэ уһа дамжуулха Северно сорго хоолой ашаглалгада оруулагдаа. Түрүүшын үедэ сүүдхэдэ 75 мянган кубометр сэбэр уһан ниислэлдэ үгтэжэ байха юм. Барилгын эхин шатые түгэсхэхэ бүхы хүдэлмэри декабрь, январь һарануудта дүүргэхээр хараалагдана. Тиихэдэ сүүдхэ бүридэ шэнэ сорго хоолой 300 мянган кубометр уһа үгэжэ эхилхэ.

Зунай һарануудта, мүн тэрэшэлэн субботын ба воскресениин үдэрнүүдтэ ниислэл хотодо сэбэр уһан дуталдадаг юм. Северно сорго хоолой энэ дутагдалые усадхаха арга боломжо олгохо.

Варшава саг үргэлжэ үргэдэнэ, байрын шэнэ районууд бии болоно. Тиимэһээ уһа дамжуулха Северно сорго хоолойн хоёрдохи ээлжээе барижа эхилхээр түсэблэгдэнхэй. Тэрэнэй ашаглалгада үгтэхэдэ, сорго хоолой 2 дахин ехэ уһа үгэхэ аргатай болохо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Болгариин Софи городтохи металл отолдог станогуудай комбинадай хүдэлмэришэдэй амаралтын таһагта.

ТАСС-ай фотохронико.

КАФЕ НЭЭГДЭБЭ

Гусиноозерскын автовокзалай хажууда анхан шашлычна байһан. Мүнөө эндэ «Сэлэнгэ» нэрэтэй кафе нээгдэбэ. Аян замда ябаһан пассажирнууд болон гусиноозерскынхид кафе соо буряадай заншалта эдеэ хоол—бууза, халуун сай бариха аргатай болобо. Шэнэдхэн заһабарилгын хүдэлмэриин һүүлээр кафейн досоо тала шэнэлэгдэжэ, ехэ зохидхон болоо. Кафе нэгэ доро гушан зургаан хүниие хангаха аргатай.

С. ДАМДИНОВ.
Сэлэнгын район.

ТАСС — АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

ИСЛАНДИ УУЛЗАЛГАДА БЭЛДЭНЭ

РЕЙКЬЯВИК. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой США-гай Президент Р. Рейгантай уулзахаяа байһан ушарые Исландиин олониитэ һайшааха зуураа, энэ хадаа буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха замда шухала алхам болохо юм гэжэ этигэн найдажа байһанаа мэдүүлнэ. СССР-эй үдэрнүүдэй Исландида нэгэдэлгын баяр ёһолол дээрэ «Исланди-СССР» гэжэ бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ Ивар Ионссоной хэлэһэн үгые сугларагшад халуунаар, альга ташалгаар угтаба.

Энэ жэлдэ Узбегэй ССР Совет ороной үдэрнүүдэй программые түлөөлнэ. Байгша ондо СССР-эй үдэрнүүд Исландиин газар дээрэ 11-дэхеэ үнгэргэгдэжэ байнхай. Рейкьявик болон бусад хотонуудай хүн зон совет Узбекистанай ажабайдалтай, бүхы совет арадуудай аха дүүгэй бүлэдэ энэ республикын хүн зоной ямараар ажаһуудагтай танилсаха юм.

СССР-эй болон США-гай дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга политическэ асари ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг болохо байна гэжэ Исландиин эб найрамдал хамгаалгын комитедэй түрүүлэгшэ Хельги Кристьянссон ТАСС-ай корреспондентнүүдтэ мэдүүлбэ. Бүхы дэлхэйн арад түмэн, тэрэ тоодо манайшье ороной хүн зон энэ уулзалгаһаа тодорхой үрэ дүнгүүдые хүлеэнэ. Энээнэй тула мүнөө яһала һайн үндэһэ һуури табигдажа байна. Нэн түрүүн Советскэ Союзай нэгэ талаһаа ядерна тэһэлэлгэнүүдые болюулһыень онсолон тэмдэглэлтэй.

ЭКОНОМИЧЕСКА ХҮГЖЭЛТЫН ЗОРИЛГОНУУД

ВАРШАВА. Профсоюзуудай Бүхэпольшын хэлсээнэй хүтэлбэрилэгшэдэй томо ехэ предприятинуудай профсоюзай эмхинүүдэй түлөөлэгшэдтэй Познань хотодо нээгдэһэн уулзалга дээрэ ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ З. Месснер үгэ хэлэбэ.

Политическэ хархис хүсэнүүдэй хэды худал хуурмаг баталамжануудые хээшье һаань, Польшын яһала һайнаар хүгжэжэ байһые арад түмэнэй ажал хэрэгүүд элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ тэрэ ороной экономическа байдалда тогтожо хэлэхэдээ тэмдэглээ. Манайда дутуу дундануудай, бэрхэшээл түбэгүүдэй ушаржа байһые бидэ нюунагүйбди гэжэ ПНР-эй правительствын толгойлогшо хэлэбэ. Бүхы ороноймнгоо аша туһада эдэ бүхы бэрхэшээл түбэгүүдые хамтаараа зайсуулха ёһотойбди.

ПОРП-ын X съезд Польшын коммунистнуудай урда ехэ зорилгонуудые табиһан байна. Ээлжээтэ табан жэлдэ ороной социально-экономическа хүгжэлтын түсэб зохёогдоо. 1990 он болотор энэ түсэбые бэелүүлгэ ороной экономикые шэнэ шатада гаргаха арга олгохо байна.

МАХАТМА ГАНДИДА БОДХООГДОХО ПАМЯТНИК

ГАНДИНАГАР (Гуджарат штат). Индиин национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хүтэлбэрилэгшэ Махатма Гандида бодхоогдохо памятнигые Советскэ Союз энэдхэг арадта бэлэг болгон бариба. Индиин бэеэ даaһан байдалай түлөө тэмсэлые сэхэ хүтэлбэрилһэн элитэ ехэ оюун ухаатанай түрэһөөр 117 жэлэй ойдо зорюулагдажа, энэ памятник бодхоогдохо юм. Совет элитэ мэдээжэ скульптор, РСФСР-эй болон Узбегэй ССР-эй арадай уран зураашa Д. Б. Рябичевай зохёон бүтээһэн бронзо хүшөө Гандинагар хотын түбэй талмай дээрэ, Гуджарат штадай — М. Гандиин түрэһэн нютагай хуули гаргадаг суглаанай байшангай урдахана бодхоогдобо. Нээлгын баяр ёһололдо памятнигые бэлдэхэ хүдэлмэри дүүргэгдэжэ байна.

«Советскэ Союзай бэлэгые Индиин хүн зон гүнзэгы сэдьхэлэй талархалтайгаар угтаба, — гэжэ ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, Гуджарат штадай индиин-совет соёлой бүлгэмэй отделениин хүтэлбэрилэгшэ Нарендра Даве ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ. — Махатма Гандида зорюулагдажа, СССР-тэ бүтээгдэһэн памятнигай Индиин газар дээрэ асарагдаһаниинь гүнзэгы ехэ һүлдэтэй байна. Энэ хадаа манай хоёр ороной болон арадуудай хоорондохи бата бэхи харилсаа холбооной бүгэдэ ниитын үргэн ехэ толотомо гэршэ жэшээ болоно. Энэ хүшөө хадаа Индиин агууехэ хүбүүе совет арадай гүнзэгы сэдьхэлһээ хүндэлдэг байһагын гэршэ жэшээ болоно гэжэ бидэ тоолонобди.

МУГАБИИН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

НЬЮ-ЙОРК. «Никарагуагай ойронь бү хүрэгты, манай түби дээрэхи ондоо ямаршье ороной ойронь бү хүрэгты» — гэһэн эрилтэтэйгээр бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй хүдэлөөнэй түрүүлэгшэ, Зимбабвиин премьер-министр Роберт Мугабе Вашингтондо хандаба. Никарагуагай дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай хамааралсалга уласхоорондын олониитын һанааень зобооно гэжэ тэрэ ООН-ой штаб-байшан соо үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Африка түбидэхи байдалда американ захиргаанай ямараар хандадаг байһые Р. Мугабе мүн лэ эрид шангаар шүүмжэлбэ. «США-гай президент үнэн зүб юумэ соносохые айна». — гэжэ тэрэ Африкын «фронт шадарай гүрэнүүдэй», хүтэлбэрилэгшэдтэй США-гай президентын уулзахаяа арсаһые шэнжэлэн тайлбарилхадаа тэмдэглэнэ. Энэнь үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг ЮАР-ай хархис политикые Вашингтоной дэмжэжэ байдагые үшөө дахин элирхэйлэн гэршэлнэ.

Зимбабвида туһаламжа үзүүлэлгээ болюулха тухай Сагаан байшангай шиидхэбэри тушаа хэлэхэдээ, Зимбабвиин премьер-министр иигэжэ мэдүүлээ: Шуһа адхаралгата тэмсэлдэ бидэнэй туйлаһан бэеэ даaһан ба дулдыданги бэшэ байдал тухай асуудал наймаасалдаха хэрэг бэшэ гэжэ Вашингтон ойлгохо ёһотой.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭ

ПХЕНЬЯН. Ази болон Африкын уран зохёолшодой нэгэдэлэй гүйсэдхэхэ соведэй эндэ дүүрэһэн сессидэ хабаадагшад эб найрамдалые хамгаалха талаар эдэбхитэй ябуулганuудые бэелүүлхэ уряатайгаар Ази болон Африкын уран зохёолшодто хандаба. Бүхы дэлхэй дээрэ, тэрэ тоодо Ази болон Номгон далайн оршондо аюулгүй байдал хангаха, харилсаа холбоо тогтоохо талаар шэглүүлэгдэһэн СССР-эй эб найрамдалта үүсхэлнүүдые хуралдаанай делсгадууд дэмжэбэ. Империализмын болон хархис хүсэнүүдэй үүдхэжэ байдаг «одото» ба ондоошье дайнуудай гутамшаг муухай түсэбүүдые зайсуулан сарахын тула түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ шухала гэжэ сесси дээрэ баталагдан абтаһан тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

НАМИБИИН АСУУДАЛААР ООН-ой СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

НЬЮ-ЙОРК. Намибиин асуудалаар ООН-ой совет Замбиһаа ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Питер Дингисвайо Зузе гэгшые шэнэ түрүүлэгшээр һунгаба. Соведэй заседанида хабаадагшад тэрэнэй бэелүүлхэ зорилгонуудые, мүн Намибиин асуудалаар Генеральна Ассамблейн һаяхан болоһон тусхай сессиин шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна Ассамблейн 41-дэхи сесси дээрэ Намибиин асуудалые зүбшэн хэлсэлгые хаража үзэһэн байгаа.

Тусхай сесси дээрэ баталагдан абтаһан тогтоолые бэелүүлхэ талаар уласхоорондын эмхиин хүсэлэл оролдолгонуудые эдэбхижүүлхыень Нигериин, Алжирай, Мексикын, СССР-эй, Баруун-Урда Африкын арадай эмхиин (СВАПО) түлөөлэгшэд уряалба. Тогтоол соогоо Генеральна Ассамблей Намибида дары түргөөр бэеэ даaһан байдал олгохо эрилтэ табиһан, ЮАР-ай расис захиргаанда эсэргүү али бүхы ябуулга бэелүүлхые уряалһан байха юм.

ЕХЭ ТЕАТРАЙ УРАН БЭЛИГТЭНЭЙ hУРГУУЛИДА

Москвагай хореографическа академическэ театра балетэй эрээдүйн 600 уран бэлигтэн hурана. Эндэ ухибүүд 10-тайhаа эхилээд, найман жэлэй туршада hурадаг. hуралсалай юрын бэшэ энэ заведениин түүхэ хэдэн зуун жэлнүүдhээ эхитэй юм. 1773 ондо Москвада «театра хатарха классууд» нээгдэжэ, уншэн үхибүүдэй байшанhаа басагад, хүбүүдые hургахаар абаhан юм. hүүлээрнь энэ классууд Императорско балетнэ училищи болгон хубилгагдаhан, харин Агуухэ Октябрийн социалис революциин hүүлээр Гүрэнэй балетэй энэ hургуули манай ороной хэдэн мянган бэлигтэй хүбүүдэй хоёрдохи түрэл гэрынь болоhон түүхэтэй.

Москвагай хореографическа академическэ училищиин директор, мэдээжэ балерина Софья Николаевна Головкинатай хамта Танине училищитай танилсахыетнай урина.

— Энэ hургуули театрта адли хубсаhа тайладаг газарhаа эхилнэ. Юрын hургуулидал адли эндэ шаг шуухатай. Тэдэ нэгэл ондоо байдал мэдэгдэдэг. Үдэшэ оройн болоноо, гар тэрэ тэ таража сар гэжэ hэнэхаадаг, ухибүүд хубсаhаа hэлгэжэ байха юм... Эдир балеринанүүд, хатарша хүбүүд репетици хэдэг залнууд руу таража ошоно. Мүнөөдэр тэдэнэрэй «ажалай» үдэр урдынхидаал адли үдэшын наймаhюhэн часта дүүрэхэ. Үглөөгүүр юhэн часта хэшээлнүүдынь эхилдэг. Жэшээнь, хатарай классhаа хэшээлэй эхилээ hал, hүүлээрнь ухибүүд нэгэ бага амаржа ерэээд, математикын, француз хэлэнэй, физикын, хүгжэмэй, искусствын түүхын болон бусад хэшээлнүүдтэ ухибүүд ябадаг. Тиигэжэ ухибүүдэй юрэнхы эрдэмэй, хүгжэмэй болон балетэй hургуулинуудай дүүрэн курс гарежа, училищиин балетэй артист мэргэжэлтэй болоходо дүүргэдэг, түсэхэй дунда hургуулитай болодог.

— Академи байгуулха тухай бодомжолжо байнабди,— гэжэ С. Н. Головкина хөөрэнэ. —Манай училищи дүүргэгшэд, театра хүдэлөөд, дээдэ hургуулитай болохо аргатай байна бшуу. Манай hэнэхэдэ, энэмнай манай үе сагай эрилтэ гэшэ. Юундэб гэхэдэ, олонхи хатаршад залуугаар наhанайхаа амаралтада гараад, «гэрэа барадаг» hүүхэ дураггүй, балетэй гүй байжа шадахагүй байна. Гэхэтэй хамта тэдэнэй баян дүй дуршэл ухибүүдтэ тон хэрэгтэй. Харагты даа, манай урдаhаа Ехэ театрай мэдээжэ балерина Елена Рябинкина ерэжэ ябана. Сценэ дээрэ хатархаяа болихоодо, түрэл училищидаа багшаар болонхой. Тиигэжэ тэрэнэй зохёохы ажалайнь «утаhан» таhалданагүй.

Училищиин гоё hайхан шэнэ байшангые hонирхон харанабди. hаруул, hайнаар тухеэрэгдэhэн классууд, үйлсэдэл адли хатарай ута залнууд. Баледэй хүүгэдэй театрай сценые hуралсалай сценэ гэжэ этигэхын аргагүй. Энэ сценэ хэмжээгээрээ Ехэ театрай сценэдэ дүтэрхэйгээр, театральна техникын hүүлэй үеын тоноглолтонуудтай хэрэглэн тухеэрэгдэнхэй. Баледэй хүүгэдэй театрай репертуарта «Коппелия», «Тщетная предосторожность» баледүүд ороно. Балетмейстер Андрей Петров Ехэ театрай уран зураашан Валерий Левенталь хоёр хүүгэдэй «Тимур» гэжэ hонирхолтой зүжэг найруулан табижа, эдир хатаршад сэсүүтэнэйнгээ партинуудые эхэл дуратайгаар гүйсэдхэнэ.

Хэшээлнүүдэй дүүрэhэнэйе сонсохоон хонхын жэнгирхэдэ, hургуулиин хашаа хүүгэдэй хөнгөө абяагаар дүүрэшэнэ: багашуул бэе бэеэ намнасаажа, ишээ тиишээ гүйлдэнэ. Юрын hургуулиин юрын хүбүүд хэшээлнүүдэй завhарлагада имээнүүд лэ байдаг бшуу. Тэдэ хэшээлдээ орохо болоходо жэнгирхэдэ, тэдэнэр тад ондоонууд, бэеэ шанга баринги аад, уян нугархай гэшэхэдэлтэй болоhон шэнги.

Баледэй hургуулида hурахада бэлэн гү? Тон хүшэр. Гэбэшье амаралтынгаа үедэшье хатартайгаа хахасаха дураагай хүн үгы байдаг, концертнүүдтэ хабаадахаяа тэгүүлхэ байдаг. Эдир артистнууд Сахалин дээрэ, Омскдо, Свердловскдо, Ульяновскда концертнүүдээ харуулhан байна. Ехэ театрай сценэ дээрэ харуулагдажа байhан зүжэгүүдтэй холбоотойгоор училищидахи hуралсал эрхилэгдэдэг. Мэдээжэ уран бэлигтэнтэй зэргэлэн hураха гээшэ эдиршүүлдэ бэлэг шэнги hанагдаха юм.

Москвагай хореографическа училищида ганса москвагайхид hурадаг бэшэ. Училищиин дэргэдэ интернатда ороной олон нютагуудhаа ерэhэн 300 гаран хүбүүд, басагад байрладаг. Городой хэжүү талада ажаhуудаг гэртэхинтэй москвагайхидшье мүн интернатда байрладаг. Училищиин дэргэдэ бэлэдхэлэй отделени бии. Эндэнь наймататай ухибүүд hурана.

Баледэй hургуулида хэниие, хэйшэн гээд, хэзээ абадаг бэ гэжэ хахасахынгаа урда тэдэ С. Н. Головкинаhаа асуубаб.

«Жэл бүри май hарада медицинскэ нарин шалгалта гараhан ухибүүд хүгжэмэй, хатарай шалгалта гарадаг, хатаршан болохо хэр шуналтайнь элирүүлэгдэдэг. Хүгжэмэй заабарай хубаа дабаари тэдэнэрэй дурадхагдадаг. Манай ороной Холын хойто зүгэй бага ябатанай түлөөлэгшэ басаган «Умирающий лебедь» телевизорээр хэрэжэ, тэрэнэ hуралцаар hураадаа, урам нугархайгаар хатаржа, биднэниие баhал гайхуулаа.

Шалгалта—эгээл харюусалгатай хаhа. Энэ жэлдэ 2000 мэдүүлгэ ороо hэн. Тэдэнэй 80-ень лэ училищидаа абаабди. Элhэн соо байhан эрдэнишулуу харангүй үлэшэхэгүй гэhэндэл, эрхим бэлигтэниие обёоронгүй гарахагүйн тула тон наринаар шэлэхые оролдонобди».

Валерий ГОЛУБЦОВ.
(АПН).

А. П. Чеховэй «Анна на шее» гэhэн мэдээжэ рассказай геройнууд СССР-эй Ехэ театрай сценэ дээрэ түрүүшынхиеэ гараба. Театрай суута коллектив хатарта дуратайшуулые Валерий Гаврилинай «Анюта» гэhэн баледтэ урина. Энэ баледые Владимир Васильев найруулан табяа. Тэрэ өөрөө гол геройн парти гүйсэдхэнэ. В. Васильев баледые найруулан табихадаа, тэрээнтэй ходо хамта хатардаг Екатерина Максимовагай зохёохы шадабарииие баримталhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүжэгhөө хэhэг. Наада таладань — СССР-эй арадай артистка Екатерина Максимова (Анюта) ба СССР-эй арадай артист Михаил Лавровский (Артынов).

ТАСС-ай фотохронико.

Спорт

АХА, ДҮҮНЭРЭЙ АМЖАЛТА

hүр харбалгаар найман союзна республикын суглуулагдамал командануудай хоорондо нэмэл мүрысөөн Хабаровск хотодо болобо.

Дүрбэн үдэрэй хугасаа соо болоhон шанга тэмсэлдэ «Динамо» бүлгэмэй Буряадай республиканска соведэй дэргэдэхи Олимпиадада бэлэдхэлэй түбэй суглуулагдамал команда 14762 очко абажа, түрүү hуури эзэлбэ. РСФСР-эй мэргэшүүл манай республикын харбагшадhаа 21 очкогоор гартажа, хоёрдохи шанда хүртөө. Эстониин ССР-эй түлөөлэгшэд хүндэлэлэй табсангай гурбадахи шатада гараhан байгаа.

Хубиин тоосоогоор эхэнэрнүүдэй дундаhаа Шэтын областиин басагад онсо шалгарба. Уласхоорондын классай спортын мастер Наталья Болотова М-2 упражненеэр харбахадаа, 2550 очко абажа, алтан медаляар шагнагдаhан байха юм. Шэтын багшанарай институдай студентка, уласхоорондын классай спортын мастер Надежда Бадмацыренова тэрээнhээ 13 очкогоор гартажа, хоёрдохи hуури эзэлээ. СССР-эй арадуудай зунай IX Спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөндэ бронзо медаляар шагнагдаhан Дагестанай АССР-эй харбагша, уласхоорондын классай спортын мастер Махлуханум Исаева 2534 очко тудажа, гурбадахи hуурида гараба.

Эрэшүүл соохоо «Динамо» бүлгэмэй Буряадай республиканска соведэй Олимпиадада бэлэдхэлэй түбэй суглуулагдамал командын гэшүүд, аха дүүнэр, спортын мастернууд Владлен болон Валентин Дархановууд түрүүшын хоёр hуури эзэлhэн байха юм. Багшанарай институдай студент Владлен Дарханов 2478 очкотойгоор эрхимлээ. Эндэ hаяхана Москвада үнгэрэгдэhэн СССР-эй арадуудай зунай IX Спартакиадын абсолютна чемпион Валентин дүүhээ 8 очкогоор гартажа, мүнгэн медаляар шагнагдаба. Чувашай АССР-эй түлөөлэгшэ, уласхоорондын классай спортын мастер Василий Трапезников гурбадахи hуурида гараhан байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ОНСО ШАЛГАРБА

Байгша ондо манай республикын барилдаашад бүхэсоюзна болон уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ яhала урагшатай hайнаар барилдажа, амжалта, илалта түйлаhан байна. Тусхайлбал, СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ Буряад ороной хэдэн хүбүүд эрхим зургаанай тоодо ороhониинь hайшаалтай.

Жэшээнь, уласхоорондын классай спортын мастер Борис Будаев 68 килограммай шэгнүүртэ хоёрдохи hуури эзэлжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаhан байгаа. Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, уласхоорондын классай спортын мастер Сергей Замбалов 52 килограммай шэгнүүртэ бронзо медаляар шагнагдаба. Спортын мастернууд Л. Айсуев, В. Миланханов, В. Балдуев өөhэд өөhэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ эрхим зургаанай тоодо ороhон байха юм.

hүүлхэнээрнь залуушуулай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар дэлхэйн Кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөнэй Канадада болоходонь, «Трудовые резервы» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй түлөөлэгшэ, спортын мастер Андрей Пестеров СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ Кубогта хүртэхэ зуураа, хубиин тоосоогоор мүнгэн медаляар шагнагдаа hэн.

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар бүхэроссиин мүрысөөн мэнэ hаяхан Новочебоксарск хотодо үнгэргэгдэжэ, манай республикын хоёр хүбүүд бүхы уулзалгануудтаа илажа, чемпионууд болобо. Эдир хүбүүн Түмэн Жаргалов бэлигтэй бэрхэ, онсо өөрын арга дүрэтэй, бар хүсэтэй барилдаашан боложо ябаhанаа харуулаа. Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ барилдахадаа, тэрэ хибэс дээрэ уулзаhан хүнүүдhээ hурагүй булюу байжа, РСФСР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Тэрэ СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргээ.

Уласхоорондын классай спортын мастерай норматив hаяхан дүүргэhэн Василий Миланханов урдандаа гансал бар хүсэндөө найдажа барилдадаг hэн. Харин энэ удаада тэрэ бодолтойгоор, болгоомжотой наринаар барилдаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Тэрэнэй шэгнүүртэ үндэр нэрэ зэргэтэй, мэргэжэл шадабаритай олохон барилдаашадай суглараашье hаань, Василий зоримгойгоор мүрысэжэ, илалта түйлаба.

Манай мэдээжэ барилдаашан Виктор Баймеевэй хүбүүн — Василий гурбадахи hуури эзэлжэ, бронзо медаляар шагнагдаа. Энэнь тэрэнэй ехэ ерээдүйтэй байhые харуулна. Спортын мастернууд В. Дашинимаев, А. Пестерев гэгшэд дүрбэдэхи hууринуудта гараhан байха юм.

—Хүбүүдэйнгээ амжалтаар сэдьхэлээ ханабабди. Ушарынь гэхэдэ, энэ мүрысөөндэ хабаадахынгаа урда тээ тусхай түсэбэй ёhоор hорилго бэлэдхэл хээ hэмди. Энэ оролдолго хэшээлнай ашаяа харюулба,—гэжэ Спортын мэргэжэл дээшэлүүлхэ hургуулиин (ШВСМ) директор, спортын мастер В. В. Баймеев хөөрэнэ.

В. СЫДЕЕВ,
тренер.

ЗУНАЙ СПАРТАКИАДА

Эдиршүүл болон сэрэгэй албанда татагдахаяа байhан залуушуулай дунда Советскэ районой зунай нэгэдэхи спартакиада hаяхан үнгэргэгдэбэ. 300 гаран эдир спортсменүүд хабаадаhан байгаа.

Мүрысөөн ГТО-гой программаар үнгэргэгдөө. Нэгэдэхи шатада сагаалсын эзэд —33-дахи hургуулиин команда мэргэн буудалгаар илалта түйлаба.

Мүрысөөнэй хоёрдохи шата «Спартак» бүлгэмэй стадион дээрэ үнгэргэгдөө. Стадион гоё hайханаар шэмэглэгдэнхэй, духовой оркестр наадажа, оршон тойронхи байдалые hүр жабхалантай болгоно. Эндэ эдир спортсменүүд урилдаанай харгы дээрэ, харайлгын секторто хабаяа туршаhан, граната шэдэhэн байха юм.

Үнэхөөрөөшье, зунай спартакиада спортын ехэ hайндэр болобо. Районой hургуулинуудай дундаhаа 2-дохи интернат hургуулиин hурагшад түрүү hуури эзэлбэ 2-дохи болон 43-дахи hургуулинуудай командануд шангуудта хүртөө.

Хубиин тоосоогоор А. Шабаев, Н. Семашко, В. Мандреев гэгшэд спартакиадын чемпионууд болобо. Шэлэй заводой залуу хүдэлмэришэн Александр Егоров дүрбэдэхи шатада илажа гараhан байна.

Зунай спартакиада дүүрэжэ, үбэлэй хаhа эхилхэ. Санашад, конькишад эндээ эртээнhээ бэлдэнэ. Мүнөө hургуулинуудай физкультурын багшанар, мэргэжэлтэд спартакиадын дүнгүүдые согсолжо, зохихо тобшололнуудые хэхэ ёhотой.

С. ДОБРЫНИН,
мүрысөөнэй ахамад судья.

АРМЕНИИН ССР. Кироваканай городой 1-дэхи ЖЭУ-гэй дэргэдэхи «Олимп» спортклуб мүнөөнэй хэмжээгээр ехэ бэшэ—бүхыдөө 150 хүн клубта ябадаг. Түрүүлэн энэ клуб нэгэ гэртэ ажаhуугшадта гэжэ эмхидхэгдэhэн байгаа. Элдэб яhанай, мэргэжэлэй хүнүүдые клуб нэгэдүүлhэн юм. Хүдэлмэришэд ба инженернүүд, студентнэр ба hургуулиин hурагшад сүлөө сагтаа эндэ ерэжэ, хүнгэн атлетикээр ба боксоор, дүрэ буляалдалгын барилдаагаар ба гимнастикаар бэеэ hоридог, харин наhатайшуул элүүржүүлгын физкультура хэдэг. Тиигэжэ энэ клубай суу Армени соогуур таранхай.

Заводой залуу слесарь В. Жамгарянай Аветик эсэгэтээ, Лев, Альберт аханартайгаа байрын гэрэй подвал соо спортын зал түхеэржэ эхилhээр ехэ саг үнгэрөөгүй. Гэрэй хүн зон тэрээниие дэмжэжэ, «Спортивна бүлэhөө спортивна гэр байра хүрэтэр» гэhэн хүдэлөөнэй эхи табяа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: элдэбын наhатай хүнүүд бэеэ hорино...
ТАСС-ай фотохронико.

24-ДЭХИ НААДАНАЙ hҮҮЛЭЭР

Клубай командануудай дунда футболоор республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй 23-дахи, 24-дэхи наадануд үнгэргэгдэбэ.

23-дахи турта хүлеэгдээгүй ушар болоо. Юуб гэхэдэ, мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаhан ЛВРЗ-гэй спортклубай футболистнууд Гусиноозерскын «Шахтертой» уулзахадаа, 1 : 2 тоотойгоор шүүгдэшөө. Гэбэшье локомотив-вагон заhабарилгын заводой футболистнууд түрүү hуури эзэлжэ ябаhаар.

Локомотивна депогой команда прибор бүтээлгын нэгэдэлэй «Торпедэтэй» наадахадаа, 4 : 2 тоотойгоор илаба. Загарайн «Восход» мяха-консервын комбинадай «Пищевигые» — 5 : 0, «Забайкалец» «Звездае» 4 : 2 тоотойгоор шүүhэн, Таксимогой футболистнууд «Торпедэтэй» 1 : 1 тоотойгоор тэнсэhэн байгаа.

24-дэхи турта Закаменск хотын «Металлург» «Шахтертой» уулзахадаа, hайнаар хамгаалалта хэжэ, 1 : 0 тоотойгоор шүүбэ. Транспортын «Локомотив» «Буревестнигые» 3:1 тоотойгоор илажа, хоёрдохи hуури эзэлнэ.

Авиационно заводой «Забайкалец» командын футболистнууд энэ наадaнда онсо шалгарба. Тус командын доблологшод илангаяа эдэбхитэйгээр наадаа гэжэ тэмдэглэлтэй.

Манай корр.

БАГА РАКЕТКЫН ЭЗЭД

Октябрьска районой предприятинууд болон эмхинүүдэй командануудай дунда столой теннисээр түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн hаяхан боложо, эрэшүүлэй 12, эхэнэрнүүдэй 9 команда хабаадаба. Энэ мүрысөөн спартакиадын тоосоогоор үнгэргэгдэhэн байгаа.

Дүрбэн үдэрэй турша соо үргэлжэлhэн мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай теннисистнүүд эхэнэрнүүдэй, мүн эрэшүүлэй дундаhаа илалта түйлаба. В. Иванов, Г. Лосев, А. Батороев, Т. Пурбуева, С. Атутова, Г. Занданова гэгшэдhээ бүридэhэн командануд районно спортивна комитедэй дамжуулгын кубогуудаар шагнагдаа.

Ю. ВЛАСОВ.

ШЭНЭ НЭРЭНҮҮД ТОДОРБО

Велосипедээр урилдалгаар Улаан-Үдэ хотын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн дүрбэн үдэр соо Кабанск руу ошодог дардам харгы дээрэ үнгэргэгдэбэ. Спортын табан бүлгэм болон клубай 50 гаран велосипедист мүрысөөндэ хабаадаhан байгаа.

Эхэнэрнүүд 20 километртэ урилдаба. Улаан-Үдын индустриально-педагогическа техникумэй hурагша Людмила Маслова түрүү hуури эзэлжэ, спортын мастерта кандидадай норматив дүүргэв.

Эдиршүүл болон эрэшүүл 25 километрэй зайда хабаяа туршаба. 14-дэхи hургуулиин 10-дахи классай hурагша Андрей Дондоков эдиршүүлэй дундаhаа шалгараа. Хэлхээ холбооной электротехникумэй hурагша, спортын мастерта кандидат Андрей Музыков залуушуул соохоо түрүүлэн фиништэ хүрэжэ ерэhэн байна. Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, спортын мастерта кандидат Андрей Пачковский эрэшүүлэй дундаhаа илажа, городой чемпион болобо.

Бүлэгөөрөө 50 километрэй урилдаанда А. Пачковский мүн лэ амжалта түйлаа.

Хоёр-хоёроороо урилдаанда эхэнэрнүүдэй дундаhаа Людмила Маслова, Наталья Аверина гэгшэд алтан медальнуудаар шагнагдаhан байна.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл»—түрүү бэшэг. Таряа хурялга-86»: дүнгүүд. «Бэлиг шадабаринь ургана»—Ц. Цыренжаповай фото-мэдээсэл. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө»—суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаhанда. Түрүү дүй дүршэл — олоной шадабари. «Тормозовой hургуулида» — Н. Угрюмовай статья. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө. «Түрүүшын дүнгүүд» — А. Климовэй хөөрэлдөөн. Редакцида ерэhэн бэшэгүүдhээ.

Гурбадахи хуудаhанда. Республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездые угтуулан. «Бэлиг шадабариин онсо шэнжэ»—С. Смирновагай статья. Монгол-совет хани барисаанай hара. «Хурдадхалгын заамаар»—Б. Нандинай статья.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Жагсаалhаа старт хүрэтэр» — «Правда Бурятии» газетын шанда хүртэхын түлөө заншалта урилдаан тухай.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45—Шатараар дэлхэйн чемпионат. 10.00 — Концерт. 10.30 — «Тетя Маруся»—уран hайханай фильм. 11.35 — Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.45—Түбэй телевидениин болон Бүхэсоюзна радиогой симфоническа оркестрэй концерт. 13.30—Шэнэ hонин (13.35 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ hонин. 15.50—Баримтата фильмүүд. 16.30—Арадай аялга дуунууд. 16.40 — «Шатарай hургуули». **Улаан-Үдэ.** 17.15—Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 17.30—«Байгал»—мэдээсэлэй программа. **Москва.** 18.00—СССР-эй арадай артист Ким Базарсадаев дуулаха. 19.00—«...16 хүрэтэр ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда». 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Автотранспортын хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ тухай. **Улаан-Үдэ.** 20.35 — Хүн зоной бүхэсоюзна тоо бүридхэлгэдэ бэлэдхэл тухай. Буряадай АССР-эй Статуправлениин начальнигай орлогшо Н. Ц. Цыбикова үгэ хэлэхэ. **Москва.** 20.55—«Тетя Маруся»—уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 22.00 — Время. 22.35—Кинорежиссер М. С. Литвяковтой уулзалга. 23.35—Шатараар дэлхэйн чемпионат. 00.15—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35, 10.35—Юрэнхы биологи. 10-дахи класс. 10.05, 14.00 — Испан хэлэн. 11.05—СПТУ-гай hурагшадта. Обществоведени. 11.35, 12.40—Гэр булын ажабайдалай ёho заншал. 12.05—«Как стать учителем»—баримтата фильм. 13.10—Физикэ. 9-дэхи класс. 13.40 — Ботаника. 5-дахи класс. 14.30 — «Мэдэхэ, шадаха байха». 15.00 — «Ключ без права передачи»—уран hайханай фильм. 16.10—Шэнэ hонин. **Улаан-Удэ.** 16.35—Баримтата фильм. **Москва.** 17.15—«Хүхюун стартнууд». **Улаан-Удэ.** 18.00—«Михаил Ромм. Исповедь режиссера»—баримтата фильм. 19.20—«Номой искусство». Бүхэсоюзна конкурсын лауреатууд-номууд. 19.50—Социалис Ажалай Герой, СССР-эй арадай артист композитор Н. Б. Ямпиловай 70 наhанай ойдо (буряадаар). **Москва.** 20.35—Мультфильмнүүд. **Улаан-Удэ.** 20.55—Хүгжэмтэ фильм. **Москва.** 21.00 — «Амгалан нойроотой, багашуул!» 21.15—«Танай нэрэниие хэжэ шадахат». 22.00 — Время. 22.35—«...И прекрасный миг победы»—уран hайханай фильм. 23.50—Уласхоорондын конкурсын лауреат Л. Тимофеева фортепиано дээрэ наадаха. 00.20—Баскетбол. Европын чемпионуудай кубок. Эрэшүүл. «Жальгирис» (Каунас)—«Стяуа» (Бухарест).

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95. Собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Закаменск—34-33, п. Кырен—91-7-18, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-00652. Заказ № 231. Индекс 0460...